

Liceul Mătășari

Strada Principală, nr. 203, loc. Mătășari, jud. Gorj

NR. 3 / DECEMBRIE, 2022

Revistă cultural-științifică

E-mail:
cenaclulaurulnegru@yahoo.com

aurulnegru.ro

ISSN 2784 – 0109

ISSN-L 2784 – 0107

AURUL NEGRU

Colectivul de redacție:

Coordonatorul revistei: Cățăgoi Laura Anca

<p>Director: Iliescu Vasile Director adjunct: Udriștioiu Aneta Redactor sef: Purdescu Monica Tehnoredactare: Negomireanu Curelea Nicolae Claudiu Grafică: Purcel Ion Redactori secțiune profesori: Dobromirescu Alin, Purdescu Claudiu, Ceașescu Elena, Udriștioiu Alina, Dobromirescu Daniela, Stăniloiu Elida</p>	<p>Redactor coordonator secțiune elevi: Roman Anca Redactori secțiune elevi: Elena Sorina Bădăi, Chițan Mădălina, Sârbu Maria, Ciortan Patricia</p>
<p>Secțiune profesori: Tematica ediției De la creație la știință Diverse.</p>	<p>Secțiune elevi: Eseu. Creație. Curiozități.</p>

Colectivul de redacție, proprietarii site-ului sau colaboratorii logistici nu pot fi trași la răspundere pentru încălcarea drepturilor de autor, orice articol reprezentând creația și contribuția proprie a autorilor la procesul educațional.

CUPRINS

Secțiune profesori

Tematica ediției a III-a : *Imaginea femeii în societate*

Ceaușescu Elena – <i>Arhetipul feminin și imaginea femeii moderne</i>	3
Popescu Adriana Gabriela – <i>Laureatele premiului nobel și enigmatica lume a științei</i>	4
Țuncu Liliana – <i>Mama – Femeia tuturor timpurilor</i>	6
Popescu Maria – <i>Evoluția femeii în societate</i>	7

De la creație la știință

Negrea Nicolae – <i>Arhitectura războiului ruso-ucrainean</i>	9
Purdescu Claudiu – <i>Vlad Țepeș, între legendă și adevăr istoric</i>	11
Cățăgoi Laura Anca – <i>Ce înțelegem prin cultură</i>	14
Purdescu Monica – <i>Argumente pro și contra pentru utilizarea inter- și transdisciplinarităților</i> 16	
Ceaușescu Elena – <i>”Assessment and evaluation in Early Childhood Education</i>	20
Cățăgoi Laura Anca – <i>Simbolistica elementelor cromatice în lirica lui Ion Vinea</i>	24
Bălescu Claudia Mariana – <i>Educația ecologică în învățământul primar</i>	27
Stănuțescu Elena Loredana – <i>Bullyng-ul în școală</i>	30
Bălescu Claudia Mariana – <i>Respectarea copilului ca ființă umană</i>	34
Stăniloiu Adriana Elida – <i>Relația dintre practicarea exercițiilor fizice și sănătate</i>	36

Diverse.

Petroi Carmen – <i>Practică în Lisabona</i>	39
---	----

Secțiune elevi

Eseu.

Chițan Mădălina – <i>”Marie Curie și continua luptă pentru știință”</i>	41
Sârbu Maria – <i>”Ana Aslan și mitul tinereții veșnice”</i>	44

Creație.

Elena Sorina Bădăi – <i>Sanctuary</i>	46
<i>Despre mama</i> – (Copaci Gabriel, Daria Stăniloiu, Bianca Strinu, Trăsnea Marisa)	47

Curiozități.

Știați că ...?

Ciortan Patricia – <i>Dinozaurii sunt stramosii pasarilor din zilele noastre</i>	48
Brînzan Renato Constantin – <i>Poporul dac a fost foarte bogat</i>	50

ARHETIPUL FEMININ ȘI IMAGINEA FEMEII MODERNE

Prof. CEAUȘESCU ELENA,
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, Gorj.

Simbolic vorbind, luna martie a devenit aproape în lumea întreagă cunoscută ca fiind luna în care se celebrează imaginea femeii și în care, la nivel deja universal, se aduce un binemeritat omagiu acestui minunat arhetip.

Încă din cele mai vechi timpuri imaginea femeii a produs efecte memorabile în conștiințele tuturor, deoarece femeia, această creatură sublimă a naturii, nu a trecut nicicând neobservată, căci ea a fost întotdeauna provocată și întotdeauna, prin darul și prin harul ei, a provocat.

În timpuri matriarhale străvechi, femeia a fost de-a dreptul Zeiță, fiind inițiată în tainele naturii și ale universului, având cunoaștere și având acces deplin la legile universale, principii după care întotdeauna s-a ghidat și care astfel i-au guvernat o existență sacră și plină de putere și de strălucire. Există nenumarate legende pe acest subiect, care încă ne stau mărturie.

Mai târziu, societatea devenind preponderent patriarhală, femeia a cunoscut o decădere crudă, nemiloasă, fiindu-i restrânse și anulate, unul câte unul, drepturile sale originare, divine. Cu toate acestea, ea și-a găsit întotdeauna forța să se ridice, să lupte, să învingă, să reziste, să se redreseze, condiția femeii fiind de foarte multe ori una extrem de grea. Istoria a consemnat nenumarate cazuri de femei care-au luptat eroic din umbră, aflându-se în spatele unor bărbați puternici, pentru care acestea au reușit să devină, grație înțelepciunii lor, cei mai buni și cei mai iscusiți confidenți.

Considerată simbol al iubirii și al vieții, cu toate atributele ce derivă de aici : frumusețe, eleganță, grație, înțelepciune, intuiție, blândețe, echilibru, armonie, bunătate etc, femeia a fost dintotdeauna subiect de actualitate, dar și muză în artă, în filozofie, în mitologie, precum și în viața cotidiană a societății, indiferent de vremurile pe care lumea, în evoluția ei, le-a traversat. Femeia întotdeauna a intrigat și a inspirat, în egală măsură, prin simpla ei prezență, cel mai des.

În vremurile deja vechi, patriarhale, femeia a fost adesea asuprită, condiția acesteia fiindu-i nemilos lezată: fără drept la educație, fără drept la o opinie personală, fără alte drepturi sociale, doar cu obligații injuste și nedemne, în mod mai mult sau mai puțin conștient, femeia a cunoscut condiția profund umilitoare de semi-sclav într-o societate dură, beligerantă, dominatoare, exploatare și asupritoare, a bărbaților, o societate în care evoluția i-a fost profund frânată. În ciuda tuturor acestor provocări, femeia și-a găsit mereu puterea să se redreseze, ridicându-se de fiecare dată și luând-o de fiecare dată de la capăt, în ciuda rolului preponderent decorativ, care i-a fost atribuit într-un mod cu totul nedrept.

Perseverența, speranța și caracterul ei blând și plin de iubire au fost marile calități care au asigurat secretul rețetei succesului feminin. Într-o lume a bărbaților, guvernată de energia forței

brute, manifestată prin conflicte, dispute, războaie, nu prea mai era loc de sensibilitate și de feminin. Dincolo de toate aceste aspecte, mă întreb totuși dacă societatea actuală își va găsi puterea de înțelegere să poată trece dincolo de prejudecățile ancestrale cu care vine din urmă, imprimată la nivel de subconștient colectiv, repunând statutul femeii pe picior de egalitate cu cel al bărbatului, femeia exercitând acum un rol social de succes, extrem de activ. Se pare că tendința se îndreaptă în această direcție momentan ; cu toate astea, mai sunt totuși aspecte care rămân de văzut. În ciuda acestui context provocator, în care femeia luptă pentru a-și recăpăta statutul și condiția meritată, un lucru e cert : femeia, în ciuda fragilității ei evidente, a fost, este și va fi o luptătoare înăscută, care știe să-și acceseze în mod intuitiv puterea sa interioară sacră, iar asta îi oferă forța aceea de-a răzbi într-o societate care se pare că acum învață ceea ce presupune egalitatea de șanse, acordând drepturi egale tuturor, indiferent de apartenență, de vârstă, de gen, de statut. Or prezența activă a femeii într-o astfel de societate nu poate decât să echilibreze, să armonizeze, să înfrumusețeze , să sensibilizeze. Femeia, acolo unde stă, aduce frumos, fiindcă «e genul de regină care știe că nu poartă coroana pe cap, ci în suflet. » (Adrian Michael)

LAUREATELE PREMIULUI NOBEL ȘI ENIGMATICA LUME A ȘTIINȚEI

Prof. POPESCU ADRIANA GABRIELA,
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, Gorj

“Etern-femininul”, ultimele cuvinte ale lui Goethe, în partea a doua a tragediei Faust, pentru a desemna atracția care îndrumă dorința omului spre o transcendentă. Femininul reprezintă în acest caz dorința sublimată.

În esență, eternul-feminin este un arhetip psihologic sau un principiu filosofic care idealizează conceptul imuabil al “femeii”. Aceasta este o concepție care are la bază credința că bărbații și femeile au la bază diferite “esențe”, care nu pot fi modificate prin timp sau de mediu. Acest mit a fost deosebit de viu prezent în viață, literatură și cultura secolului al XIX-lea, atunci când femeile au fost descrise ca angelice, menite să îl pună pe barbat pe calea moralității și a spiritualității. După Goethe, chiar și Nietzsche preia conceptul punându-l într-o relație strânsă cu viața și moartea, probabil reminescența a operelor Greciei antice, unde nașterea copiilor, dar și îngrijirea morților erau gestionate de femei. Puterea de a mântui și a servi drept gardian moral erau considerate unele din atributele importante ale acestui concept.

În istoria creștinismului, și în special în teologia catolică, ideologia eternului feminin a înlocuit puncte de vedere mai vechi prin care femeile erau văzute inferioare bărbaților și mult mai păcătoase. Simone de Beauvoir a considerat “eternul feminin” ca un mit patriarhal care prezintă femeile ca pe corpuri pasive erotice, care dau viață și hrănesc, excluzându-le de la a juca rolul unui subiect care acționează și experimentează.

Beatrice a lui Dante este un alt exemplu, la fel ca și Margareta a lui Faust, al acestui rol de ghid. Într-una din paginile sale profetice, Nikolai Berdyaev prevede că în societatea care va veni, femeia va juca un rol mare. Ea este mai legată decât bărbatul de sufletul lumii, de primele

forțe elementare și prin intermediul ei omul obține comuniunea cu acestea. Femeile sunt predestinate să fie, ca în Evanghelie, purtătoare de mirosuri. Nu femeia emancipată și nici cea care a devenit asemănătoare bărbatului, ci etern-femininul va avea de jucat un rol important în perioada viitoare a istoriei, conchide el. Femeia este viitorul omului (Aragon). Pierre Teilhard de Chardin vedea în această expresie însuși numele iubirii, drept marea forță cosmică. Este întâlnirea dintre aspirația umană spre transcendent și un instinct natural, unde se manifestă: 1. urma cea mai experimentală a dominării indivizilor de către un curent vital extrem de puternic; 2. izvorul, într-un fel al oricărui potențial afectiv; 3. și, în sfârșit, o energie eminentă aptă de a se cultiva, de a se îmbogați cu mii de nuanțe din ce în ce mai spiritualizate, de a se raporta asupra unor obiecte multiple și îndeosebi de a se referi la Dumnezeu, Fecioara-Mamă, Maica-Domnului, este cea mai desăvârșită încarnare a acestei idei. Femininul autentic și pur este, prin excelență, o Energie luminoasă și castă, purtătoare de curaj, de ideal, de bunătate – preaferita Fecioara Maria. El o salută drept Perla Cosmosului, o adevărată Demeter. Femininul simbolizează fata atractivă și cea care unește ființele. Eu sunt atracția prezenței universale și zâmbetul ei multiplu. În ea au văzut sfinții părinți „vas duhovnicesc”, „poarta cerului”, „steaua dimineții”, „chivot al legii” și „trandafir tainic” („rosa mystica”), referindu-se la Fecioara-Mamă care este cea mai desăvârșită încarnare a ei.

La Carl Jung, femininul personifică un aspect al inconștientului numit animă. Anima este personificarea tuturor tendințelor psihologice feminine ale sufletului bărbatului, ca de pildă sentimentele și stările vagi, intuițiile profetice, sensibilitatea la irațional, capacitatea de a iubi, sentimentul naturii și, în sfârșit, nu printre cele mai neimportante, relațiile cu inconștientul. Nu e o întâmplare ca în vechime pentru a cerceta voința zeilor și a comunica astfel cu ei, se recurgea la preotese (cum a fost la greci Sibila). Anima poate simboliza de asemenea un vis himeric de dragoste, de fericire, de căldură maternă (cuibul), un vis care te îndeamnă să întorci spatele realității. Vânătorul se îneacă din cauză că s-a luat după o fantasma plasmuită de o dorință ce nu putea fi satisfăcută. O altă manifestare negativă a lui anima în cadrul personalității masculine este tendința de a face remarci caustice, veninoase, efeminate, care devalorizează totul. Acest gen de remarci se bazează întotdeauna pe o distorsiune meschină a realității și este în mod subtil destructiv. În lumea întreagă există legende în care apare o femeie frumoasă omorându-și cu otravă sau cu altă armă secretă iubirii, cu prilejul primei lor nopți de dragoste. Acest aspect privind anima este la fel de rece, de crud, ca anumite aspecte înfricoșătoare ale naturii însăși.

Etern-Femininul în poezia islamică simbolizează prin seducția trăsăturilor sale, Frumusețea divină.

De ce este oare importantă pentru noi cunoașterea și descoperirea aceluia „întuneric” despre care ne vorbea Blaga?

Pentru că fara întuneric n-am reuși să învățăm și să apreciem lumina. Sloganul este „Dare to Explore” pentru că mulți devin ignoranți atunci când se deschid în fața lor uși de mult ferecate. Aici încercăm să găsim un răspuns între știință și religie, între tehnologie și supranatural, încercând să împăcăm lumina și întunericul în ceea ce au fost la origini.

MAMA – FEMEIA TUTUROR TIMPURILOR

Prof. înv. primar, ȚUNCU LILIANA
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, Jud. Gorj

Femeia, cuvânt auzit atât des în societate și atât de des întâlnit în literatură. Femeia face lumea, „...nimic nu se face decât prin ea și pentru ea” (A. France), „lumea trăiește prin femei” (Jules Michelet). Femeia! Poate singura ființă de pe acest pământ omagiată în toate formele de artă și cultură. Femeia! Elementul ce s-a știut face simțit oriunde, oricând și în toate ipostazele și fețele ei. A fost slăvită în poezie, cântată în ode, reprodusă în picturi și sculpturi, și-a pus, de multe ori, amprenta asupra istoriei. A fost amintită în fiecare etapă a vieții sale: copilă, iubită, amantă, soție, mamă și bunică. I s-au prezentat calitățile și defectele, punctele tari și punctele slabe, poate și pentru că „nimic nu ține loc de femeie, de aceea au un preț atât de mare” (Victor Duță).

Femeia este celula fiecărei creații, în jurul ei se învârtesc scenariile vieții, reale sau închipuite. Foarte mulți scriitori și-au spus punctul de vedere în privința femeii. Unii au văzut în ea un element bun al societății, alții, dimpotrivă, au considerat-o cauza tuturor relelor, poate și pentru că „femeia e mereu schimbătoare și nestatornică” (Vergiliu) și „este începutul tuturor păcatelor” (Liviu Rebreanu).

Extrem de discutată a fost și este frumusețea femeii, atât cea fizică, cât și cea interioară. „Cu un surâs femeia cucerește un oraș și cu încă unul un regat” (proverb chinezesc). „Nu există păcat mai mare pentru o femeie, decât să nu se nască frumoasă” (Anatole France), fapt ce îi deschide, de cele mai multe ori, toate ușile. Prima impresie este importantă, iar dacă femeia nu este plăcută ochiului, în cele mai multe cazuri nu mai are posibilitatea să demonstreze că are un suflet bun sau că deține o inteligență deosebită.

Avantajul timpurilor noastre este că femeile au mai multe posibilități să ascundă sau să corecteze greșelile naturii, au o deschidere mai mare spre informație și, pentru că „mintea unei femei lucrează altfel decât aceea a unui bărbat” (James Clavel), au învățat că „femeie nu te naști, ci devii” (Simone de Beauvoir).

Le-au oferit bărbaților momente sublime sau subiecte de gândire, ori i-au făcut să exclame: „Slăbiciune, numele tău este femeie!” (William Shakespeare). Femeia a invitat întotdeauna bărbații să „o privească așa cum vrea ea” (Mircea Eliade), nu a arătat niciodată ceea ce nu a vrut să se vadă, s-a comportat în preajma bărbaților de multe ori așa cum își dorea ea ca bărbații să se poarte, „a depins în ceea ce privește moravurile ei de acel pe care îl iubește” (André Maurois). Toate aceste comportamente nu au fost înțelese sau agreate întotdeauna de către bărbați, dar, „să nu uităm că femeia l-a scos pe Adam din Rai” (Victor Duță), dovedind faptul că are o voință pronunțată și demonstrată, dar și o putere foarte mare asupra bărbatului, „că are darul de a-l face fericit și, fără să-și dea seama, prin caracterul ei imposibil, reușește să distrugă totul” (Alberto Moravia).

În spatele fiecărui om mare s-a găsit o femeie deosebită, ce a știut să își aducă aportul la binele familiei, al bărbatului său și al celor din jur. Au fost multe femei ce și-au influențat bărbații în luarea deciziilor, așa cum a fost, de exemplu, Josefina pentru Napoleon, și, dacă nu vor „să iasă liniștea pe fereastră, când intră femeia pe ușă” (Romain Rolland), bărbații au învățat, din experiența lor sau a altora, să-și „ia o soție potrivită” (Quintilian) și să nu uite că „se poate păzi un sac cu purici, o turmă de iepuri, dar o femeie nu” (proverb românesc).

„Societatea femeilor este elementul în care se dezvoltă distincția socială” (J. W. Goethe) și „două puteri sunt în lume mai mari decât toate: Dumnezeu în cer și mama pe pământ, Un om este

așa cum vrea Dumnezeu și cum îl crește mama care l-a făcut” (G. G. Lovinescu), pentru că „toată educația depinde de mamă” (Aristotel).

Și pentru că „Dumnezeu nu poate fi peste tot, El le-a făcut pe mame” (proverb arab), care au devenit „numele lui Dumnezeu din sufletul și de pe buzele copiilor mici” (W. M. Thackeray). Femeia! Muza pierdută și regăsită!

Femeia! A fost, este și va fi privită întotdeauna ca o busolă după care se ghidează societatea, pentru că „toate popoarele civilizate au respectat femeia” (J. J. Rousseau)

EVOLUȚIA FEMEII ÎN SOCIETATE

Prof. înv. primar, Popescu Maria
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

Pentru a înțelege cum a evoluat statutul femeii contemporane, este necesară o trecere în revistă a rolurilor pe care le-a avut aceasta pe parcursul timpului, încă din epoca primitivă. Astfel, vor fi mai ușor de identificat originile unor comportamente, atitudini și prejudecăți existente în rândul societății actuale cu privire la multiplele roluri ale femeii moderne raportate la mediul căruia îi aparține: familie, serviciu, societate.

Societățile tradiționale. Diviziunea rolurilor în familie

Istoria ne arată că bărbații și femeile aveau roluri diferite în multe societăți tradiționale, așadar au evoluat diferit. Bărbații erau vânători, în timp ce femeile erau culegătoare. Faptul că cel care întreprinde aceste acte este aproape întotdeauna bărbatul, leagă această idee cu dorința lui de a ocupa rolul înțeleptului, rolul furnizorului de hrană și rolul cuceritorului în societățile umane. Cu această idee ca temelie, teoriile evoluției umane s-au axat pe activitățile bărbaților și nu pe cele ale femeilor, ca parte centrală a puterii de adaptare a indivizilor. Deoarece în societatea primitivă asigurarea nutrienților ocupa un rol foarte important iar femeile, în cele mai multe cazuri, nu puteau procura singure hrana, ele încheie o înțelegere cu bărbatul doar dacă acesta dorește să îi ofere garanții, ca partener. Astfel, în timp ce bărbații erau absenți, femeile devin responsabile de menținerea gospodăriei și de creșterea copiilor, dezvoltând, în cele din urmă, un simț de protecție mai sporit asupra acestora. Am putea afirma că tocmai această relație naturală și puternică a mamei cu copilul său a fost principala constrângere a mamelor primitive de a fi supuse unor condiții mai severe de muncă și de trai. Despre o așa-zisă eliberare a femeii din rolul de “culegător” se poate vorbi în momentul în care bărbații au fost de acord să cultive pământul alături de ele, dar și mult mai târziu în istorie când prizonierii de război nu mai erau uciși, ci transformați în sclavi. În acel moment, femeia își îndreaptă atenție din ce în ce mai mult către copii, investind timp în creșterea și educația acestora.

Femeia în Antichitate

Odată cu trecerea anilor, căsătoria își schimbă natura, dintr-o uniune care seamănă mai degrabă a parteneriat, într-o formă de instituție, respectată de mare parte, a membrilor comunității. Totuși, rolurile membrilor familiei rămân aceleași: femeia are rolul de soție, mamă, administrator al gospodăriei, pe când bărbatul continuă să se implice în activități ale obștii, politică, războaie. Femeia este cea care are în grijă și bătrânii familiei, deoarece, în Antichitate, simțul de apartenență

la un anumit grup este foarte dezvoltat, iar interesul acestuia prima, în cele mai multe cazuri, față de interesul individual. Cu toate acestea, atunci când ne referim la femeia acelor timpuri, nu putem avea doar această imagine descriptivă a rolului ei în societate, deoarece condiția femeii era foarte mult determinată de cultura căreia aceasta aparținea.

Femeile în Evul Mediu.

Redescoperirea frumosului Evul Mediu aduce la lumină o nouă latură a femeii, rolul în societate fiind din ce în ce mai importantă. Odată cu suprimarea dreptului la tutelă, femeile nu mai sunt un bun aflat în proprietatea soțului, capul al familiei. Ele au dreptul de a deține bunuri materiale sau de a le vinde, iar în Anglia, pentru femeile nobile, s-au instituit și drepturi civile (de a scrie un testament, de a participa la acțiuni juridice, de a avea drept de semnătură etc.). Vreme de mai bine de o mie de ani oamenii își canalizaseră energia spre dezvoltarea intelectului uman, a

competențelor și a abilităților. Totuși, sub influența orientală, oamenii încep să fie din ce în ce mai încântați de lumea materială, de plăcerea culorilor și senzația tactilă oferită de diverse obiecte. Dragostea începe să fie un sentiment râvnit de mulți, cântat de trubaduri și întruchipat în opere de artă vii care au în centrul lor femeia și frumusețea ei. În poezie a fost posibilă inversarea tradiționalei supunerii a femeii în fața bărbatului. Asta în condițiile în care sexualitatea femeii încurajează o nouă formă de iubire spontană accesibilă celor din clase sociale diferite care

văzuseră în instituția căsătoriei un agent de control social. Din momentul în care poligamia este condamnată de Biserică, iar femeile obțin dreptul de a-și da consimțământul pentru căsătorie, apare și curțenia, ca ideal cavaleresc, și idealizarea femeii în literatura trubadurilor. Totuși, nu toate femeile se bucurau de aceste privilegii în Evul Mediu. Mare parte dintre ele erau pregătite încă de mici copile pentru a deveni neveste și mame. Cele din rândul nobilimii își cultivau talentele și aptitudinile, pe când cele din clasele inferioare erau obligate să învețe să lucreze inclusiv munci specifice bărbaților, multe ateliere meșteșugărești fiind alcătuite majoritar din femei. Cele care nu doreau o viață domestică, aveau opțiunea de a merge la mănăstire unde puteau obține o funcție importantă și să exercite o autoritate care nu li se permitea în afară. În Evul Mediu însă nu erau foarte multe călugărițe deoarece era necesară o contribuție financiară foarte importantă pentru a fi admise iar fetele din clasele inferioare nu au avut acces. Astfel, pentru femeie existau doar două alegeri considerate respectabile: soția supusă sau călugărița dedicată religiei, însă nu toate femeile optau pentru una dintre aceste prototipuri, ceea ce determină existența altor roluri ale femeii în acea perioadă: scriitoare, artistă, curtezană, vrăjitoare etc.

Femeia modernă

Dacă în Antichitate și în Evul Mediu condiția femeii erau una influențată de relația ei de subordonare bărbatului, odată cu industrializarea, respectiv cu implicarea progresivă femeilor în muncile specifice bărbaților, aceasta începe să se bucure de un nou statut. Mai exact, femeile încep să își schimbe axa priorităților și își dedică din ce în ce mai puțin timp vieții exclusiv domestice în detrimentul unei vieți sociale dobândite odată cu angajarea acestora pe diverse posturi care le obligă să petreacă mai mult timp în uzine, fabrici și ateliere decât în sânul familiei având grijă de copii. Un pas important făcut de societate în recunoașterea și acceptarea rolului important al femeii este făcut în momentul în care acestora le este garantat dreptul la vot, poate unul dintre cele mai

importante drepturi într-o societate democratică. Deși această dorință a femeilor s-a înfiripat în conștiința lor încă din timpul Revoluției Franceze, primul stat care a acordat acest drept a fost Finlanda (1906), după o lungă perioadă în care votul era un privilegiu doar al celor bogați, exclusiv bărbați. Ulterior, în apropierea primului război mondial și în perioada interbelică, mare parte din țările Europei au reglementat dreptul la vot al femeilor, urmând ca mai târziu acesta să fie stipulat și în legea internațională, în "Declarația Universală a Drepturilor Omului" (1948) și în "Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor" din 1978. În România femeile au devenit capabile oficial de a-și exercita dreptul de a-și alege conducătorii în 1938. Odată cu instaurarea comunismului, mai ales în timpul regimului lui Gheorghe Gheorghiu-Dej care a încurajat implicarea masivă a femeilor într-o formă de activitate salariată. Cu toate acestea, femeile nu se bucurau de cadrul legislativ care să le permită o evoluție ierarhică sau accesul la unele funcții de conducere. Dimpotrivă, discursurile oficiale comuniste încurajau viața de familie a femeilor, acestea fiind elogiuate ca niște eroine în momentul în care își îndeplinesc datoria de a fi mame. Odată cu sfârșitul dictaturii comuniste, femeile românce devin din ce în ce mai implicate în viața profesională. Ele își doresc drepturi și recompense egale cu ale bărbaților. Au acces la același tip de educație și locuri de muncă. Totuși, oricât de mult ar încerca să fie considerate egale ale bărbaților, femeile întâlnesc o barieră culturală care le impune acestora să respecte cutumele unei societăți patriarhale unde femeii îi este rezervată funcția de administrator al gospodăriei și responsabil de creșterea copiilor. Astfel, mare parte din femeile contemporane se văd în fața unor situații în care trebuie să-și organizeze timpul astfel încât să poată îndeplini ambele roluri: soție/mamă și femeie de carieră.

ARHITECTURA RĂZBOIULUI RUSO-UCRAINEAN

Prof. NEGREA NICOLAE,
Colegiul Național "George Coșbuc", Motru, Gorj

Declanșată după modelul invaziei naziste din al doilea Război Mondial, invazia Ucrainei de către forțele armate ale Federației Ruse, a debutat în mod similar cu evenimentele din anul 1938 (anexarea regiunii Sudete a Cehoslovaciei), prin crearea unei situații de așa zis "protectorat" pentru populația rusofonă de pe teritoriul Ucrainei. Astfel, regiunile separatiste Donețk și Luhansk au fost sprijinite militar de armată rusă, pentru ca mai apoi să fie recunoscute ca "republici independente" (februarie, 2022) iar Peninsula

Crimeea ocupată de facto și încorporată chiar în Federația Rusă (2014).

Între timp, președintele rus, Vladimir Putin, având forțele militare ruse, dislocate în număr foarte mare la granițele Ucrainei, pe cele trei direcții de acțiune, mai sus amintite, sub pretextul

exercițiului militar "Zapad", a dat un ultimatum de neacceptat conducerii de la Kiev (publicat în Z.L.), pentru ca pe data de 24 februarie să treacă la acțiuni cinetice, extrem de violente, fără precedent.

Cel mai probabil, proiectat de către liderii ruși ca un război de tip "Blitzkrieg", denumit "operație militară specială", acesta ar fi trebuit să se finalizeze foarte repede, cu întâmpinarea cu flori a forțelor ruse "eliberatoare", pe străzile din marile orașe ucrainene, după modelul din Crimeea. Din nefericire pentru invadatori, surpriza a fost una de proporții, deoarece conducerea de la Kiev, în frunte cu președintele Volodimir Zelensky s-a mobilizat rapid și a reușit, într-un timp foarte scurt, să treacă la apărarea țării, pe de o parte și să câștige simpatia internațională, pe de altă parte.

În acest sens a fost adoptată Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 11/1, privind invazia rusă din Ucraina, sponsorizată de 96 de națiuni, votată cu 141 de voturi pentru, 5 împotriva (Belarus, Coreea de Nord, Eritreea, Siria și Federația Rusă) și 35 de abțineri.

În ciuda solicitărilor internaționale de încetare a ostilităților militare, președintele Vladimir Putin a ales să bombardeze masiv marile orașe ucrainene, după modelul Groznii (Cecenia, 1999) și Alep (Siria, 2016), producând victime civile numeroase și distrugând masiv infrastructura civilă a acestor localități.

Totodată, NATO, UE și o mulțime de țări democratice au decis coagularea eforturilor lor în direcția descurajării invaziei ruse din Ucraina și sprijinirii luptei de alungare a agresorului, dusă de poporul ucrainean. În același timp, statele de la frontiera cu Ucraina și nu numai, au participat la cea mai vastă operațiune de gestionare a celor peste 2,8 milioane de cetățeni ucraineni, refugiați din calea războiului. Numărul acestora este în continuă creștere, estimându-se a depăși 5 milioane de refugiați în spațiul ex-sovietic.

Acțiunile politico-diplomatice și economico-financiare ale SUA și UE, luate împotriva Rusiei, asociate cu sprijinul material oferit armatei ucrainene și cu vizitele liderilor americani și europeni, de nivel înalt în țările Alianței Nord-Atlantice și nu numai, au avut un impact moral determinant asupra evoluției acestui război.

Urmare a acestei mobilizări internaționale, fără precedent, cursul războiului din Ucraina s-a schimbat semnificativ, influențând profund întreaga Planetă.

VLAD ȚEPEȘ, ÎNTRE LEGENDĂ ȘI ADEVĂR ISTORIC

Prof. PURDESCU CLAUDIU,
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

Vlad Țepeș, denumit și Vlad Drăculea (sau Dracula, de către străini), a domnit în Țara Românească în anii 1448, 1456-1462 și 1476. Conform legendei moderne, s-a născut la Sighișoara, în 1431, în Voievodatul Transilvaniei, ca fiul lui Vlad Dracul și al unei nobile transilvănene. A fost căsătorit mai întâi cu o nobilă din Transilvania-Cneajna Bathory, apoi cu Jusztina Szilagyî și ultima soție a fost Ilona Nelipic, verișoară a lui Matei Corvin. A avut cinci copii, patru băieți și o fată: Radu și Vlad din prima căsătorie, Mihail și Mihnea cel Rău din a doua și Zaleska din a treia căsătorie. Se pare că Radu, un descendent din Vlad Țepeș, s-a stabilit în Moldova și a pus bazele ramurii moldovenești

a neamului Drăculeștilor .

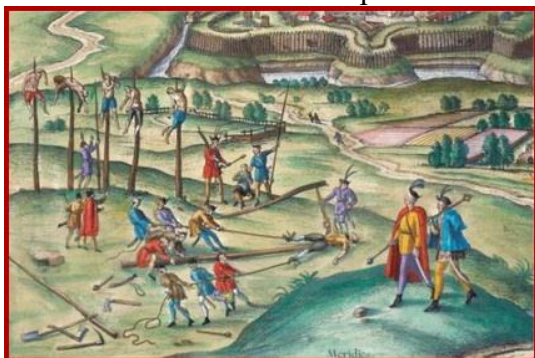
Tatăl lui Vlad Țepeș, fiu al lui Mircea cel Bătrân, a fost numit "Dracul" nu pentru că ar fi fost comparat cu Satana ori pentru că n-ar fi fost iubit de țară, ci fiindcă Sigismund de Luxemburg, rege al Ungariei, a avut o anume simpatie pentru acest fiu al lui Mircea și l-a luat într-un ordin de cavaleri, ordin feudal pe care-l înființase în 1387 împreună cu de cea de-a doua soție a sa, Barbara Cillei și care se numea Ordinul Dragonului, o societate militaro-religioasă al cărei scop era apărarea creștinismului și cruciada contra turcilor. Acest Ordin îl putem compara cu cel al Cavalerilor de Malta sau Ordinul Cavalerilor Ioaniți, unul dintre cele mai vechi ordine nobile catolice ce aveau ca scop apărarea credinței și ajutorarea aproapelui, păstrarea valorilor catolicismului occidental. Simbolul Ordinului Dragonului era un dragon și o cruce (semn al creștinatatiei) și va fi folosit pe steaguri, monede, sigiliu. Vlad era atât de mândru că făcea parte din acest ordin de cavalerie, încât, o dată ajuns domn al Țării Românești, a pus să se bată pe monede și să se sculpeze, ca o emblemă a lui, acel dragon, motiv pentru care în popor i s-a zis Vlad Dracul, adică Dragonul. De aici vine și numele de Dracula sau Drăculea pentru el și pentru fiii săi și tot felul de derivații (Dracula, Drăculea, Dragulia, Dracea), iar Vlad Țepeș a devenit pentru străini Dracula.

La rândul său, a fost numit Tepeș, ca urmare a utilizării pedepsei preferate, aceea a tragerii în țeapă. Această pedeapsă nu este produsul imaginației domnitorului, ea este cunoscută încă din Antichitate. Astfel că porecla Țepeș i s-a atribuit de pe urma execuțiilor frecvente prin tragere în țeapă pe care le ordona. Chiar turcii îl denumeau "Kazıklı Bey" - Prințul Țepeș. Acest nume a fost menționat pentru prima oară într-o cronică valahă din 1550 și s-a păstrat în istoria românilor. Vlad Țepeș a devenit vestit prin severitatea sa și pentru cruzime cumplită, având obiceiul de a-și trage în țeapă dușmanii sau pe boierii răzvrățiți sau neascultători. „Era un supliciu înfiorător: se înfigea un țăruș mare în pământ, sau se tăia și subția un pom mic, iar în această țeapă osânditul era, într-

un fel, răstignit – lucru groaznic de povestit, se ungea țeapa cu seu și se introducea prin fund, însă cu încetul, pentru a nu provoca moartea imediată; nu trebuia ca țeapa să străpungă ficatul sau inima, ci să iasă prin gât, lângă cap, iar omul stătea expus până-și dădea sufletul, îi mâncau corbii ochii.” Acest lucru se întâmpla în veacul al XV-lea, perioadă crudă și nemiloasă în toată Europa.

Victor Hugo, în "Legende de Siecles", reda felul în care Vlad Țepeș a întâmpinat armata sultanului Mahomed al-II-lea venită să cucerească Țara Românească. Înaintând spre Târgoviște, oștenii armatei turcești au fost îngroziți de priveliștea oferită de domnitor: case arse, câmpii pârjolite, fântâni cu apa otrăvită. Totul a culminat însă cu imaginea de lângă zidurile cetății unde se adăpostise Vlad Țepeș: o imensă pădure de cadavre. Cuprinși de frică și îngroziți de mirosul celor 20.000 de cadavre ale

prizonierilor turci înfiți în țepe, însuși Mahomed s-a retras.

Legenda spune că, de îndată ce a ajuns domnitor, în 1456, a poruncit să fie adunați hoții și cerșetorii, i-a închis într-o casă și, după ce i-a ospătat, le-a dat foc. Din cauza conflictelor cu negustorii brașoveni, aceștia l-au caracterizat ca pe un principe cu metode de o cruzime demonică. Se spune despre Țepeș că, pentru a răzbuna moartea fratelui său, Vlad i-a prins pe târgoveșteni în ziua de Paște, pe unii i-a tras în țeapă, iar pe ceilalți i-a pus să refacă o cetate, muncindu-i până și-au rupt hainele de pe ei.

Vlad Țepeș a fost subiectul multor creații, atât literare, cât și istorice. Celebrul roman „Dracula” al scriitorului irlandez Bram Stoker, scris în anul 1897, nu ține cont de adevărul istoric și ni-l prezintă pe Vlad ca pe un personaj negativ, înconjurat de o oarecare aură mitică. Dracula,

personajul eponim al romanului, este un conte transilvănean, stăpân al unui castel ridicat pe vârful de stâncă înaltă, adesea confundat cu Vlad Țepeș, prințul valah. Castelul Bran din Transilvania corespunde descrierii lui Bram Stoker, astfel că pentru toată lumea este Castelul lui Dracula, așezat pe marginea unei teribile prăpăstii. Nu există însă o legătură reală între Vlad Țepeș, domn al Țării Românești și mitul literar modern al vampirului din cartea lui Bram Stoker, care nu se bazează în mod direct pe domnia lui Vlad

Drăculea, ci este o ficțiune ce se petrece în Transilvania și Anglia secolului al XIX-lea. Acesta s-a folosit de surse folclorice, mențiuni istorice și experiențe personale pentru a realiza un personajul Dracula. Probabil că scriitorul irlandez s-a inspirat din acele gravuri săsești din secolul XV, ce se găseau și în colecțiile de la British Museum, în care Vlad Țepeș este descris ca un monstru, un vampir ce bea sânge de om și un mare amator de cruzimi sau din „Istoria Moldovei și a Țării Românești” a lui Johann Christian von Engel, care îl descrie pe Vlad Țepeș ca un tiran sângeros. Unii autori precum Matei Cazacu sau Dumitru Peligrad consideră că Stoker ar fi avut o relație de amiciție cu un profesor maghiar de la Universitatea din Budapesta, de la care ar fi luat informații în plus despre Vlad Țepeș.

Mitul lui Dracula se datorează și influenței legendelor și credințelor populare transilvănene despre stafii și vampiri. În satele vecine Branului și nu numai, exista credința în existența unor

spirite malefice, numite stafii sau strigoi. Ea se referă la oameni aparent vii, la strigoi, cei care ziua duceau o viață normală, iar odată cu venirea nopții, în timp ce dormeau, spiritul le părăsea însă trupurile, pentru a bântui – de la miezul nopții și până la primul cântat de cocoș – somnul sătenilor, secătându-i de puteri. Personajul Dracula se naște și din aceste mituri, doar numele de Dracula reprezintă elementul comun al legendei medievale cu legenda modernă a lui Bram Stoker, care a preferat să accentueze negativismul personajului. Pe de altă parte, sașii foloseau sensul de diavol al cuvântului drac referitor la voievod. Astfel, asocierea dintre cele două sensuri ale cuvântului, dragon și diavol și numele de Drăculea ar putea să explice de ce Vlad al III-lea a fost asociat de către Bram Stoker cu vampirismul.

Există mai multe legende, printre care cea că transformarea lui Vlad Țepeș în Conte Dracula, însetat de sânge, se datorează faptului că, potrivit obiceiului în acea vreme, învingătorul unei lupte își potolea setea bând sângele celor învinși. Poveștile despre asocierea voievodului Vlad Țepeș cu un vampirul rămâne o provocare pentru fanii acestui tip de istorisiri. Cert este însă faptul că mitul vampirului a câștigat teren în fata istoriei, în special datorită mass media. În urma succesului romanului, Transilvania, tărâmul care adăpostește misteriosul castel plin cu fantome și vampiri undeva în mijlocul pădurilor întunecoase, este asociată personajului fictiv Dracula și a devenit subiectul a numeroase filme, documentare sau scrieri inspirate de romanul scriitorului irlandez.

Pentru români, Vlad Țepeș a ramas voievodul în timpul căruia puteai bea apă din fântana Cetății Târgoviște cu un pocal din aur masiv fără ca cineva să-l fure, conform unor surse istorice care confirmă existența acestei cupe care a fost folosită până în ziua în care Vlad Țepeș a murit.

Din punct de vedere istoric, prima monografie completă a acestui mare domn român, ce încerca să creioneze imaginea istorică a acestui personaj, nu a prins viață decât la sfârșitul secolului al XIX-lea, autorul ei fiind Ioan Bogdan.

În 1447, Iancu de Hunedoara intervine în sprijinul Dăneștilor, îl asasinează pe Vlad Dracul (tatăl lui Vlad Țepeș) din cauza apropierii sale de otomani și îl înscăunează pe Vladislav II. În plus, Iancu avea și alte scopuri în intervenția sa din Țara Românească. Din „Cosmografia” lui Aeneas Sylvius Piccolomini (viitorul papă Pius II) aflăm că „nu i-a reinstalat într-atât pe aceia «Dănești», cât a dobândit pentru sine însuși glorie și bogății”, acesta fiind motivul concret al intervenției lui Iancu de Hunedoara în Țara Românească.

Prima domnie a lui Vlad începe în septembrie 1448. În acea perioadă, Iancu de Hunedoara se pregătea de cruciada de la Kossovopolje alături de protejatul său, Vladislav II. Acest lucru i-a înlesnit accesul la tron al lui Vlad, dar Vladislav II revine în țară și recucerește tronul, domnia lui Țepeș luând sfârșit în noiembrie 1448. Ca urmare a înfrângerii creștinilor, Vladislav II începe să intre sub influența otomană, lucru de neacceptat pentru Iancu de Hunedoara, care intervine din nou în Țara Românească, în 1456, înlocuindu-l pe Vladislav cu Vlad Țepeș, care se refugiase în Transilvania și din 1448 tot încerca să recâștige tronul.

A doua domnie a lui Vlad durează din prima jumătate a anului 1456 până în 1462 și este încărcată de evenimente tumultuoase. Intră în conflict cu Sibiu și Brașovul din motive economice și politice. Ambele orașe adăposteau eventuali pretendenți la tronul lui Vlad: în Brașov era Dan, fiul lui Vladislav II, iar în Sibiu trăia Vlad Călugăru, un frate vitreg al lui Vlad Țepeș. De asemenea, Vlad intervine în Moldova în favoarea lui Ștefan, în 1457.

Bibliografie studiată:

Neagu Djuvara, „De la Vlad Țepeș la Dracula Vampirul”, Editura Humanitas, București, 2018
Neagu Djuvara, „O scurtă istorie ilustrată a românilor”, Editura Humanitas, București, 2013

Revista "Studii și articole de istorie", nr. XXIX, București, 1975.

<https://historia.ro/sectiune/portret/vlad-tepes-legenda-si-istorie-573032.html>

<https://ppli.ie/wp-content/uploads/2019/02/Vlad-Tepes.pdf>

<https://historia.ro/sectiune/portret/vlad-tepes-dracula-intre-legenda-si-adevar-585795.html>

CE ÎNȚELEM PRIN CULTURĂ

Prof. CĂȚĂGOI LAURA ANCA
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

Termenul cultură l-am preluat din latinescul "cultura", din care derivă și termenul francez culture, folosit în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea în sensul de formare a spiritului. Dintre scriitorii latini, Horațiu și Cicero foloseau termenul în înțelesul de cultivare a spiritului. Cicero făcea chiar o paralelă între "cultura agrorum" și "cultura animi", prin ultima expresie înțelegând un efort de educație, de formație, făcând să rodească spiritul care nu se limitează la instrucție, la acumulare de cunoștințe, ci cuprinde educația în sens larg, obținută prin învățămînt și prin experiența personală a individului. Cu timpul, acest termen a cumulat multiple și diverse înțelesuri, conceptul de cultură devenind în gândirea modernă unul complex și controversat. Definițiile date culturii oscilează de cele mai multe ori între diverși poli de referință : natură și societate, civilizație și conștiință, personalitate liberă și comportament modelat. La unii cercetători se manifestă tendința de a integra cultura în sfera acelor elemente obiective și subiective ale modului de trai care fac parte din cuprinsul civilizației; pentru alții, cultura este, în primul rând, un elaborat sintetic al conștiinței, ce se integrează cu precădere în sfera conștiinței.

Modul în care alegem să definim cultura are consecințe profunde asupra modului de percepere și interpretare a realității, cu impact asupra construirii propriei identități a individului. Preocuparea oamenilor nu trebuie să fie legată doar de revenirea la un presupus model autentic de manifestare culturală, ci de luarea de decizii conștiente cu privire la conviețuirea în societatea prezentă și viitoare, valorificând moștenirea culturală a trecutului.

Esența fenomenului cultural exprimă un anumit grad de civilizație, de progres. În trecerea de la o generație la alta, se dezvoltă treptat valorile culturale, toate acele creații de mari proporții care alcătuiesc matca și gloria unei civilizații. Născută din raportul cognitiv al omului cu universul său obiectiv, cultura dobîndește nu numai un statut existențial, ci și unul funcțional în raport cu omul. Prin cultură, omul dobîndește adevărata sa natură umană. Pe măsura dezvoltării capacității sale raționale, omului i se amplifică capacitatea sa transformatoare, ceea ce semnifică o dependență tot mai mare a umanului de dimensiunea culturală a existenței sale, cultura fiind depozitara valorilor cognitive ale activității umane.

În literatura științifică internațională nu există un consens privind sensul acordat unor concepte cum sunt muticulturalismul sau interculturalismul, ca derivate ale culturii. Din perspectiva Consiliului Europei și ale Uniunii Europene, societatea multiculturală este caracterizată prin coexistența mai multor grupuri culturale recunoscute ca având statut egal, accentul fiind pe păstrarea diferențelor culturale și pe afirmarea identității culturale specifice, acordându-se importanță redusă interacțiunii dintre grupuri în cadrul societății. Societatea

interculturală este și ea caracterizată de coexistența mai multor grupuri culturale recunoscute ca având statut egal, bazat pe egalitatea în drepturi a membrilor acestora, dar între acestea există și sunt susținute numeroase interacțiuni și mecanisme de comunicare, dialog și cooperare, pe baze democratice, ce urmăresc definirea continuă a celor mai adecvate modalități de conviețuire.

Monoculturalismul și excluzionismul sunt inacceptabile ca viziuni ale unei societăți bazate pe drepturile omului și democrație, deoarece încalcă drepturi fundamentale, inclusiv dreptul de a afirma apartenența la anumite grupuri culturale cu identități specifice. Atât multiculturalismul, cât și interculturalismul promovează respectarea drepturilor egale ale diferitelor grupuri culturale. Perspectiva interculturală ne cere în primul rând să recunoaștem că realitatea este plurală, complexă și dinamică și că interacțiunea este parte integrantă a tuturor vieților și culturilor. Perspectiva interculturală înseamnă asigurarea respectului reciproc printr-o astfel de interacțiune și dezvoltarea unor comunități de indivizi care se sprijină reciproc, eliminând relațiile bazate pe dominare și respingere. Interculturalitatea implică deschidere, curiozitate și empatie față de oamenii din alte culturi și folosirea cunoașterii și sensibilizării dobândite pentru a evalua propriile pattern-uri de percepție, gândire, sentimente și comportamente pentru a ajunge la o mai bună auto-cunoaștere și auto-înțelegere.

Cultura reprezintă o ipostază a socialului care se structurează pe temeiul exercitării funcției cognitive a umanului, în timp ce societatea este un domeniu de obiectivitate care se structurează pe temeiul acțiunii practice, chiar dacă practica este potențată de spiritualitate, de dimensiunea culturală a naturii umane. Societatea cu o înaltă cultură are un nivel rafinat de sensibilitate intelectuală și artistică. Cultura este reflectată în produsele, arta, muzica și bucătăria unei societăți. Relația dintre cultură și societate se datorează faptului că comportamentul social al omului, fie el economic, politic, moral, religios sau altfel, este dominat de cultura grupului său.

Cultura se diferențiază istoric și sincron ic nu numai în funcție de nivelul de dezvoltare al unei societăți, ci și în raport cu particularitățile unei comunități umane determinate. Societatea este locul în care un grup de indivizi trăiește și interacționează cu alții. Cultura, pe de altă parte, este modul de viață al acestor oameni. Aceasta include normele, valorile, obiceiurile, obiceiurile și tradițiile. Societatea se referă la populația unei țări, la o civilizație sau la grupul de care un individ aparține și cu care interacționează. Practicile culturale diferă de la o societate la alta. Uneori, într-o singură societate, poate exista coexistența mai multor culturi. În acest caz, aceste culturi se influențează reciproc și se schimbă în timp.

Unele dintre elementele pe care cultura și societatea le au în comun, înțelegând că unul nu ar putea exista fără celălalt sunt: limbajul, credințele și valorile. Limbajul este alcătuit din simboluri care servesc pentru a comunica sensul, adică pentru a numi lucrurile care înconjoară lumea noastră. Societatea împărtășește aceste simboluri pentru interacțiunea de zi cu zi. Crearea și evoluția acestor simboluri sunt un element cultural distinct între diferite societăți. Acest lucru se aplică verbal și non-verbal, scris, semn sau orice alt limbaj formativ care servește pentru o comunicare eficientă. Convingerile sau ideologiile sunt acele gânduri pe care o societate le consideră valabile. Sunt acceptați de membrii acelei comunități ca element cultural de integrare și unire. Sunt o serie de elemente de care întreaga societate se agață și le apără datorită bogăției lor culturale. Cultura ca factor diferențial în grupurile umane evoluează în timp. Valorile unei culturi și cele ale unei societăți sunt cele care educă și dau un sens vieții oricărui membru al acelei culturi și societăți.

În timp, cultura, care reprezintă relaționarea procesului de creație cu procesul de acumulare și care poate fi diferențiată în funcție de gradul de dezvoltare a societății, de particularitățile comunității umane determinate și de funcțiile sociale, trebuie să dețină o autonomie relativă față

de factorii sociali ce o condiționează, datorită specificității valorilor culturale și a relației acestora cu factorii materiali ai societății.

Bibliografie:

- Ellwood C. A., "Cultura și societatea umană. Forțele sociale." 1944; 23 (1): 6-15.
Hezfeld M., "Antropologie: practică teoretică în cultură și societate". John Wiley & Sons, 2000.
Hjarvard S. "Mediatizarea culturii și societății", Routledge, New York, 2013
Iuri Lotman - Studii de tipologia culturii, Bucuresti, Editura Univers, 1974
Jeffrey C. Alexander, "Cultură și societate. Dezbateri contemporane", Editura Institutul European, 2001
Georgiu G. Filosofia culturii [online]. Curs. Școala Națională de Studii Politice și Administrative. București, 2001. Disponibil: <https://ru.scribd.com/doc/43970406/Filosofia-Culturii>
<https://ro.warbletoncouncil.org/relacion-entre-cultura-sociedad-12414>
<https://www.marxists.org/romana/tematica/filozofie/mdi/c09.htm>

ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA PENTRU UTILIZAREA INTER- ȘI TRANSDISCIPLINARITĂȚILOR

Profesor Purdescu Monica
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, Gorj

Promovarea interdisciplinarității/transdisciplinarității în învățământul românesc actual este o necesitate impusă de schimbările și acumulările cognitive din multiplele domenii ale cunoașterii, precum și de complexitatea și diversitatea problemelor cu care se confruntă omenirea.

Astăzi, mai mult ca oricând, adolescentul trebuie să-și asume roluri și responsabilități, să ia decizii pentru cei din jur, să răspundă rapid și bine la diversele provocări ale vieții; succesul și performanța apar doar dacă deține cunoștințe integrate, dacă privește realitatea ca o imagine unitară și dacă gândește flexibil și creator.

Pornind de la aceste realități în învățământul românesc s-a declanșat o reformă a conținuturilor, o reformă la nivel curricular; așa a apărut abordarea conținutului învățării din perspectiva interdisciplinară și transdisciplinară.

Dicționarul de neologisme de F. Marcu și C. Manea definește interdisciplinaritatea ca „stabilirea de relații între mai multe discipline sau științe“.

Specialiștii în curriculum definesc acest termen ca formă de cooperare între discipline/științe,

respectând logica fiecăroră în parte, adaptată particularității legii didactice; vizează formarea la elevi a unei imagini unitare a realității și a unei gândiri integratoare; în același timp, este privită și ca o modalitate de organizare a conținuturilor învățării și ca o conexiune de limbaje explicative menite să spargă granițele dintre discipline.

Conform acestei definiții complexe, interdisciplinaritatea

presupune din start două puncte de plecare forte:

- O cultură interdisciplinară bogată a profesorului;
- O muncă consecventă și serioasă în echipă.

Predarea conținuturilor din perspectiva interdisciplinară are avantaje multiple:

- Permite elevului să acumuleze informații ce pot fi aprofundate în anii următori;
- Descoperă taine ale temei în discuție;
- Creează ocazia de corelare a limbajelor diferitelor discipline;
- Permite aplicația cunoștințelor în practică;
- Favorizează o economie de timp de învățare conform raportului dintre cantitatea de cunoștințe și volumul de învățare.

La acestea se adaugă și avantajele vizând formarea personalității elevului pe diverse planuri: intelectual, emoțional, social, estetic și fizic.

Proiectarea unui învățământ interdisciplinar poate fi promovată atât prin Curriculum-ul național, cât și prin abordări organizate în școală; concret, un demers didactic interdisciplinar se poate derula prin CDS-uri; exemplu: Apa și viața; Proiecte educaționale interdisciplinare: Matematica și artele; Orice oră de curs, de exemplu: la momentul de feedback, la lecția de literatură „Dor de țară“, de D. Corbea, se desenează pe tablă două cercuri, unul mare, unul mic, intersectate. Cercul mare = ȚARA; Cercul mic = POETUL; Suprafața intersectată (comuna) = DORUL.

Această figură geometrică comunică metaforic ideea poetică: dorul este puntea de legătură permanentă a poetului aflat departe de țară, dar mereu prezent în ea prin simțire, dragoste de țară.

Transdisciplinaritatea este privită ca o formă superioară a interdisciplinarității și presupune concepte, metodologie și limbaj care tind să devină universale (robotizarea, modelizarea, cibernetica, teoria sistemelor, a informației etc.). De asemenea, presupune descoperirea unor noi câmpuri de investigație, fiind centrată pe viața reală cu multiplele ei probleme. A fost numită și prin sintagma „o nouă viziune asupra lumii“.

Există discipline reale care nu pot fi studiate temeinic decât transdisciplinar, de exemplu astronomia, care utilizează cunoștințe temeinice de matematică, fizică, chimie și geografie.

Matematica, ca disciplina de bază din aria curriculară „Științe“, devansează teoretic toate disciplinele.

Considerații despre importanța și valoarea cognitivă imensă a matematicii apar încă din Antichitate. Mare personalitate în domeniu, Pitagora scrisese pe frontispiciul școlii sale pitagoreice următoarele: „La început a fost 1“. Mihai Eminescu, mare poet, filozof, gânditor, afirma că „matematica este limbajul universal, limbaj de formule, adică de fracțiuni ale celor trei: spațiu, timp și mișcare“, iar I. Barbu, poetul și matematicianul, vorbea despre o gândire matematică într-o „prozodie geometrică“ și de o „mișcare a eului liric prin simboluri“.

Aspecte matematice în natură au fost identificate încă din preistorie. Omul primitiv cu privirea-i iscoditoare observă că elementele concrete (obiecte, flori, vietăți) ascultau de anumite legi aritmetice și geometrice. Astfel, o anumite floare avea un anumite număr fix de petale circumscrise într-o formă geometrică fixă (cerc, poligon regulat, con sau trunchi de con). De asemenea, a observat repetarea unei simetrii bilaterale la vietăți (buburuză, fluture, liliac etc.).

Matematica oferă punți cognitive interdisciplinare pentru toate disciplinele de învățământ. Iată câteva exemple:

Interdisciplinaritatea matematică-geografie poate fi prezentă într-o lecție de geografie cu tema „Reprezentarea grafică a unor suprafețe de pe glob (hărți și planuri)“. Utilizând metoda matematică a rapoartelor și proporțiilor, elevii descoperă că dimensiunile reale prea mari sau prea

mici pot fi reduse, respectiv mărite la valori convenite care respectă proporționalitatea dintre dimensiunea reală și cea reprodusă. Scara hărții este o împărțire sub forma unei fracții de tipul $1/50.000$, ceea ce înseamnă că unui centimetru de pe hartă îi corespund 50.000 de centimetri în teren.

Metoda matematică de determinare a coordonatelor unui punct din plan/spațiu se poate aplica la identificarea coordonatelor unui punct de pe hartă/glob. Axele rectangulare vor fi ecuatorul și meridianul Greenwich, iar punctul lor de intersecție va fi originea sistemului. Folosind harta sau macheta globului pământesc vom găsi coordonatele orașului Galați: latitudine nordică $45^{\circ}27'$ și longitudine estică $28^{\circ}03'$.

Muzica lucrează doar cu șapte note muzicale, dar cu ajutorul metodei matematice combinatorice au fost create milioane de piese muzicale care încântă și sensibilizează sufletele unei lumi întregi. Prin tipare de ton și semiton au apărut gamele și acordurile. Aceste tipare constituie logica și structura muzicii. Lagrange, matematician de renume, mărturisea că muzica îl detașa frumos de problemele cotidiene atunci când rezolva probleme matematice complexe, iar Einstein era un bun violonist.

Matematica este prezentă și în ritmurile și mișcările dansului. Traiectoriile dansatorilor profesioniști înscrise pe podea în timpul execuției desenează figuri geometrice complexe, iar mișcările ritmate sunt coordonate și corelate pe timpi numerotați precis. Profesorii americani Karl Schaffer și Erikh Stern au înființat asociația Math Dance, având ca scop promovarea matematicii și dansului ca activități creative unitare; ideile matematice pot fi mai ușor înțelese când sunt exprimate de mișcările corpului uman.

Matematica și literatura sunt două specialități care nu se exclud, din contră, au o atracție reciprocă. Mihai Eminescu creează o veritabilă propoziție matematică prin poezia „Glossa“.

Viitorul și trecutul/Sunt a filei două fete,/Vede-n capăt începutul,/Cine știe să le-nvețe;/Tot ce-a fost ori o să fie,/În prezent le-avem pe toate,/Dar de-a lor zădărnice /Tu te-ntreabă și socoate...

Ipoteza = TRECUTUL

Demonstrația = ZĂDĂRNICIA

Concluzia = VIITORUL

Același poet probează temeinice cunoștințe de fizică și matematică din moment ce poezia „La steaua“ consemnează date despre viteza luminii.

La steaua care-a răsărit/E-o cale atât de lungă,/Că mii de ani i-au trebuit/Luminii să ne-ajungă./Poate de mult s-a stins din drum,/În depărtări albastre,/Iar raza ei abia acum/Luci vederii noastre...

Interdisciplinaritatea matematică-informatică este absolut necesară și mereu prezentă la orele de curs. Calculatorul ajută la rezolvări de exerciții și probleme matematice prin diferite programe precum Microsoft Mathematics, SpeQ Mathematics etc.; de asemenea, informatica pune la dispoziția matematicii editoare de texte matematice și softuri educaționale.

Prin programul Microsoft Office Word se pot crea tabele, diagrame, forme automate și organigrame, toate fiind utile în majoritatea științelor. De asemenea, prin programul Excel se pot realiza diagrame (grafice) de tip coloană, bară, linie, prin puncte, stratificate, inelare, radar, cilindru, con, piramidă etc.

Un exemplu de opțional transdisciplinar poate fi „Apa și viața“, derulat la o clasă de liceu cu profesori de specialități diferite: matematică, fizică, chimie, biologie și geografie.

Fiecare profesor pregătește partea sa de contribuție, conținuturi de predare specifice, astfel:

- Matematica va prezenta temele privind unități de măsură, transformări etc.;
- Chimia prezintă temele privind structura moleculară a apei, proprietăți, reacții specifice etc.;
- Fizica prezintă temele privind stări de agregare, densitate etc.;
- Biologia prezintă complexa temă privind relația apă-organism;
- Geografia vine cu tema privind învelișul de apă al Terrei, hidrosfera, repartizarea pe glob, resursele naturale, poluarea etc. Opționalul odată implementat îmbogățește cunoștințele elevilor despre apă ca sursă vitală pentru omenire, în același timp îi conștientizează despre pericolul poluării și al încălzirii globale.

Cultura generală a elevului din secolul XXI presupune cunoștințe temeinice și diverse, foarte asemănătoare cu ceea ce înseamnă „spirit enciclopedic“ în Renaștere. Numai că pregătirea

tinerilor era atunci pe falii tehnice înguste fără perspectiva unei viziuni unitare. Se lucra cu o gândire rigidă, algoritmică.

Astăzi, abordările didactice inter- și transdisciplinare îi aduc pe elevi mult mai aproape de realitate, dezvoltându-le o gândire flexibilă și creatoare, în măsură să ofere soluții și să-i îndrume astfel spre o carieră școlară și profesională la standarde europene.

ASSESSMENT AND EVALUATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

STUDIU

Prof. CEAUSESCU ELENA,
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, Gorj

Early childhood assessment is a tool used to gather and provide educators, parents and families with critical information about a child's development and growth. Childhood assessment is a process of gathering information about a child, reviewing the information, and then using the information to plan educational activities that are at a level a child can understand and is available to learn from.

Assessment is a critical part of a high-quality, early childhood program. When educators do an assessment, they observe a child to get information about what he knows and what he can do. Effective assessment, especially of young children, is extremely challenging since the complexity of children's development and learning makes accurate and comprehensive assessment difficult.

Observing and documenting a child's work and performance over the course of a year allows an educator to accumulate a record of the child's growth and development. With this information educators can begin to plan appropriate curriculum and effective individualized instruction for each child.

This assessment record is also a great tool to share with parents so they can follow their child's progress at school, understand their child's strengths and challenges, and plan how they can help extend the learning into their homes.

As I have already stated before, assessment is important because it provides educators, parents and families with critical information about a child's development and growth.

Assessment can:

- provide a record of growth in all developmental areas: cognitive, physical/motor, language, social-emotional and approaches to learning;
- identify children who may need additional support and determine if there is a need for intervention or support services;
- help educators plan individualized instruction for a child or for a group of children that are at the same stage of development;

- identify the strengths and weaknesses within a program and information on how well the program meets the goals and needs of the children;
- provide a common ground between educators and parents or families to use in collaborating on a strategy to support their child.

There are different child assessment methods. Some of them can be informal (conducting natural observations, collecting data and children's work for portfolios, using educator and teacher ratings) while some others can be formal, (using assessment tools such as questionnaires and standardized testing). Both methods are effective and can help inform educators and parents about a child's progress.

Observations can be made with minimal or no intrusion into children's activities. Educators can observe all facets of development, including intellectual, linguistic, social-emotional, and physical development, on a regular basis.

Portfolios are a record of data that is collected through the work children have produced over a period of time. The collection clearly shows the progress of a child's development. Portfolios can be an important tool in helping facilitate a partnership between teachers and parents.

Educator ratings are useful in assessing children's cognitive and language abilities as well as their social – emotional development. These ratings can be linked to other methods of assessment, such as standardized testing or other assessment tools.

Parent ratings integrate parents into the assessment process. Parents who are encouraged to observe and listen to their child can help detect and target important milestones and behaviors in their child's development.

Standardized tests are tests created to fit a set of testing standards. These tests are administered and scored in a standard manner and are often used to assess the performance of children in a program.

The next question here is how do we implement assessment into our program? The process of choosing the right assessment tools varies for each early childhood program. Below are some general guidelines for implementing assessment into teachers' program:

- **Assessment aligns with instructional goals and approaches.** Different types of assessment s have different purposes. It is important to first determine what should be measured; then find the assessment program that best assesses these goals.
- **Assessor knows the child.** The adult conducting the assessment should have a pre-existing relationship with the child. Ideally the assessor is the educator.
- **Assessment is “authentic”.** Assessment should take place in a child's normal setting. The assessment should reflect everyday relationships and experiences. It should be conducted in familiar contexts and settings such as the classroom.
- **Observations are ongoing and diverse.** For a comprehensive assessment, observations should be made at a variety of children's activities and be ongoing in order to fully see the progress of a child.
- **Assessment is a cycle.** Although specific methods for assessment tools vary, the process is cyclical. The cycle allows educators to make changes to the curriculum to better serve children in their program. The cycle is as follows:

- **Instruct.**

- **Observe.** Observe children in various situations.

- **Document. Reflect.** Record while observing or as soon as possible.

- **Analyze. Evaluate.** Study the data with assessment tools. The assessment comes from the combination of documentation and evaluation.

- **Summarize, Plan and Communicate.** This informs a child's specific needs and future curriculum.

- **Instruct.** (The cycle repeats)

In order to avoid any confusion here we are to make a clear distinction between assessment and evaluation. **Assessment** is classroom research to provide useful feedback for the improvement of teaching and learning. Assessment is feedback from the student to the instructor about the student's learning. **Evaluation** uses methods and measures to judge student learning and understanding of the material for purposes of grading and reporting. Evaluation is feedback from the instructor to the student about the student's learning.

Classroom assessment is the observation of students in the process of learning, the collection of frequent feedback on students' learning, and the design of modest classroom experiments that provide information on how students learn and how students respond to particular teaching approaches. Classroom assessment helps teachers obtain useful feedback on what, how much and how well their students are learning. The purpose of this procedure is to improve student learning.

Some of the characteristics of classroom assessment are the following:

- It is **learner centered**: it is focused on observing and improving learning, rather than observing and improving teaching.

- **It is teacher-directed**: the individual teacher decides what to assess, how to assess, and how to respond to the information gained through the assessment.

- **It is mutually beneficial**: it requires the active participation of students. When students participate more actively, and feel more confident that they can succeed they are likely to do better in the school work. As teachers work closely with students to assess learning, they improve their teaching skills and gain new insights.

- **It is formative**, rather than summative. Summative assessments include tests and other graded evaluations. Classroom assessments, on the other hand, are almost never graded and are almost always anonymous. Their aim is to provide information on what, how much, and how well students are learning.

- **It is context-specific**: it responds to the particular needs and characteristics of the teachers, students, and disciplines to which they are applied, because what works in one class will not necessarily work in another.

-**It is an ongoing process**: changes are made based on the classroom research results and student feedback.

- **It builds on good teaching practices**: most teachers collect some feedback on their student's learning and use that feedback to inform their teaching. Assessment is an attempt to build on good practice by making it more systematic, more flexible, and more effective.

In order to conclude, there are a few Key Differences between Assessment and Evaluation:

1. Assessment is the process of collecting, reviewing and using data, for the purpose of improvement in the current performance. Evaluation is the process of passing judgment, on the basis of defined criteria and evidence.
2. Assessment is diagnostic in nature as it tends to identify areas of improvement. On the other hand, evaluation is judgmental because it aims at providing an overall grade.
3. The assessment provides feedback on performance and ways to enhance performance in future. As against this, evaluation ascertains whether the standards are met or not.

4. The purpose of assessment is formative, i.e. to increase quality whereas evaluation is all about judging quality, therefore the purpose is summative.
5. Assessment is concerned with process, while evaluation focuses on product.
6. In an assessment the feedback is based on observation and positive & negative points. In contrast to evaluation, in which the feedback relies on the level of quality as per set standard.
7. In assessment the relationship between assessor and assessee is reflective, i.e. the criteria are defined internally. On the contrary, the evaluator and evaluate share a descriptive relationship, wherein the standards are imposed externally.
8. The criteria for assessment are set by both the parties jointly. As opposed to evaluation, wherein the criteria are set by the evaluator.
9. The measurement standards for assessment are absolute, which seeks to achieve the quintessential outcome. As against this, standards of measurement for evaluation are comparative, that makes a distinction between better and worse.

As a conclusion, Assessment is defined as a methodical way of acquiring , reviewing and using information about someone or something, so as to make improvement where necessary. In general, assessment is an ongoing, interactive process in which two parties (assessor and assessee) are involved. The process aims at determining the effectiveness of the overall performance of the assessee and the areas of improvement. The process involves setting up goals, collecting information and using the information for increasing quality.

Evaluation is an examination of something to measure its utility. Simply put, evaluation is a systematic and objective process of measuring or observing someone or something, with an aim of drawing conclusions, using criteria , usually governed by set standards or by making a comparison. It gauges the performance of a person, completed project, process or product, to determine its worth or significance. The evaluation includes both quantitative and qualitative analysis of data and undertaken once in a while. It ascertains whether the standards or goals established are met or not.

So, remember Assessment is not for Evaluation! Evaluation is Summative Results for the purpose of grading , appraising, judging etc. Its purpose is to grade or appraise students or staff. It consists in quizzes, exams, worksheets, clinical evaluation, papers, group or individual projects, practical exams focusing on skills and competences, graded assignments for all formats.

So, after reviewing the points above, assessment and evaluation are completely different. While evaluation involves making judgments, assessment is concerned with correcting the deficiencies in one's performance.

Resources:

1 “Classroom Assessment Techniques: A Handbook for College Teachers”, Thomas A. Angelo and K. Patricia Cross, Jossey-Bass, 2nd edition, 1993;

2 “ An Assessment Framework for the Community College: Measuring Student Learning and Achievements as a Means of Demonstrating Institutional Effectiveness, The League for Innovation and Question Mark, 2004;

3 “The Art and Kraft of College Teaching”, Robert Rotenberg, Active Learning Books, Chicago, IL, 2005;

4 “Early Childhood Assessment: Why, What and How” by The National Research Council, Catherine E. Snow and Susan B. Van Hemel, eds. The National Academies Press, 2008;

5 “The Power of Observation: Birth through Eight” by Judy R. Jablon, Amy Laura Dombro and Margo L. Dichtelmiller, Teaching Strategies Inc, 2007;

6 “Ready or Not: Leadership Choices in Early Care and Education” by Stacie G. Goffin and Valora Washington, Teachers’ College Press, 2007;

7 “Spotlight on Young Children and Assessment” by Derry Koralek, ed. NAEYC, 2004;

8 <https://keydifferences.com/difference-between-assessment-and-evaluation.html>

SIMBOLISTICA ELEMENTELOR CROMATICE ÎN LIRICA LUI ION VINEA

STUDIU

Prof. CĂȚĂGOI LAURA ANCA
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

În lirica lui Ion Vinea, se distinge o simbolistică cromatică inedită, ce variază de la viață la moarte, văzută adesea ca un rit de trecere, de la diurn la nocturn, de la vitalitate la declin. Des întâlnite în cromatica poetului sunt albul, negrul, roșul, verdele.

Albul și negrul sunt situate la extremitățile gamei cromatice. Simbolistica albului este extrem de diversă. Albul este folosit des ca simbol al riturilor de trecere, cu accent însă pe rememorarea trecutului, ceea ce întărește nota de melancolie, dar și de tranzitoriu. Albul este atribuit celui care își schimbă condiția, fiind culoarea privilegiată a acelor rituri prin care se înfaptuiesc mutațiile ființei, respectiv moartea și renașterea. În anumite religii, albul este culoarea doliului, ca în taoism, iar în creștinism simbol al doliului regal (curtea regilor Franței), ceea ce face ca folosirea albului să simbolizeze trecerea dintr-o stare în alta, semn al ambiguității, al aceluia moment inefabil al tranziției, al imaterialității. Trebuie făcută distincția între doliul reprezentat de negru, înțeles ca lipsă a speranței, echivalând cu o prăbușire în neant și doliul alb, regal, mesianic, ce indică doar o

absență temporară și un rit de trecere. La celți, era culoarea clasei sacerdotale, dar și a regelui, mai târziu a cavalerilor însărcinați cu o misiune religioasă.

Albul apusului este unul al morții, care absoarbe ființa și o duce în lumea lunară, rece și feminină, ce conduce spre vidul nocturn, spre dispariția conștiinței și a culorilor diurne. Este o culoare neutră, pasivă, arătând că nimic nu a fost împlinit încă. Albul este întâlnit în sintagme de tipul ”corul alb al nemișcării”, în care este sugerată absența comunicării, refugiul într-un spațiu al morții glaciare sau ”sfatul alb din rufaria lunii”, ce întărește sugestia de nocturn și reflecție. În expresii precum ”albe s-au destrămat balurile”, se evidențiază conotația de halucinatoriu, de fantomatic.

Albul este adeseori definit ca opus al negrului, înțeles astfel fie ca absență totală, fie ca sumă a tuturor culorilor. În același timp, îmbinarea alb - negru are drept rezultat apariția culorii gri, o culoare de centru care este simbolică pentru existența umană ca mediere între cele două extreme. Totuși, ambele sunt marcate de sentimentul de atotcuprindere. În numeroase sintagme se poate observa prezența perechii alb - negru, folosită și în lirica bacoviană. Aici perechea de contrarii se definesc reciproc și ca o posibilă sumă a tuturor culorilor, ca un simbol al totalității. Negrul este echivalentul albului în valoarea sa absolută. Este înțeles atât sub aspectul sau negativ, reprezentând pasivitatea absolută, starea de moarte deplină, dar și ca element al osândei, al renunțării la cele lumești, ce marchează absența luminii, haosul, neantul, universul instinctual primitiv, al adâncimilor abisale, al confuziei, corelându-se și ideii de rău. Negrul, în ciuda simbolisticii sale thanatice marcante, închide în el viața latentă. Marile zeițe ale fertilității sunt negre, iar promisiunea unui nou început este și ea prezentă, fapt pentru care probele inițiatice au loc de obicei noaptea. Totodată e și un simbol al renașterii, al pântecelui pamântului.

Simbolistica albului și a negrului este însă mult mai complexă, în special prin asocierea lor cu alte elemente, cum ar fi perechea lumina – întuneric. Acestea simbolizează valori complementare, în sensul că mereu întunericul e urmat de lumină, simbol al divinității, al mântuirii, renașterii, al revelației. Albul poate fi văzut ca o valoare limită, care marchează debutul unui fenomen inițiativ. El funcționează uneori ca simbol al conștiinței diurne, fiind adeseori asociat cu soarele și lumina. Seriei simbolice alb - lumina i se asociază zăpada stare de trecere și ploaia, asociată procesului de fecundație ca sursă a fertilității și a germinatiei. Dimpotrivă, întunericul este simbolul răului, nenorocirii, pierzaniei, morții, ce poate fi asociat cu decadența, moartea, închizând cercul.

Albastrul, cea mai rece dintre culori, este considerată culoarea imaterialității, a nemărginirii, a spațiului infinit, în care realul se transformă în imaginar. Folosirea albastrului dematerializează obiectul și sugerează veșnicia supraumană, dar și un posibil climat al irealului. În Tibet, albastrul este considerat culoarea înțelepciunii transcendente. Ion Vinea utilizează simbolistica albastrului într-un mod tipic. Albastrul apare în contextul prezenței mării ca infinitate: ”albastrele lanturi”, ”ape albastre”, ”lanturi albastre”, această ultimă expresie exprimă și faptul că nemărginirea poate fi un spațiu al recluziunii, nu neapărat unul al libertății. Adeseori, este accentuat sentimentul de mister (”tainei

albastre”), sugerând depărtarea spațio-temporală (“albastrul sat”), precum și o ambiguitate și nedeterminare subtilă. Albastrul deschis este calea reveriei, închiderea nuanței devine o cale a oniricului. Gândirea conștientă lasă, puțin câte puțin, locul celei inconștiente, tot așa cum lumina zilei devine pe nesimțite lumina albastră a nopții. Albastrul nu aparține acestei lumi, el sugerează ideea unei veșnicii liniștite, supraumane sau inumane.

Adeseori albastrul este asociat albului, iar combinația cromatică face trimitere la divinitate, la accesul la infinitat. Albul și albastrul, privite ca nuanțe ale astralului, se opun perechii roșu - verde, culori ce sunt legate de descrierea teluricului. Împreună cu roșul și ocrul galben, albastrul face sensibile rivalitățile dintre cer și pământ.

Roșul este simbolul fundamental al principiului vital, a sufletului, culoarea sângelui și a focului, este asociat misterului vieții ascuns în adâncul nopții. Ascuns, el este condiția vieții, vărsat, el înseamnă moarte. Roșul deschis este o culoare diurnă, masculină, iar roșul închis este nocturn, feminin, tainic și exprimă misterul vieții, iar când bate spre violet devine emblema puterii. Este culoarea cunoașterii ezoterice, interzisă neinițiaților, pe care înțelepții o țin ascunsă și care devine vizibilă în cursul morții inițiatice, când capătă valoare sacramentală.

Roșul este culoarea lui Dionisos și al serbarilor bahice. Ion Vinea asociază această culoare cu noaptea, ca timp al misterului (“roșul vin al veșnicilor nopți”), dar în același timp îi distruge vitalitatea caracteristică prin asocieri de tipul ”aleea roșie-veșteda” sau ”foi pale și roșii”. În asemenea contexte, roșul nu mai este culoarea vitalității, ci primește aceeași conotație de declin, de lipsă de vitalitate și de nedeterminare.

Verdele este culoarea regnului vegetal, ce simbolizează trezirea la viață sau speranța ca virtute teologală. În tradiția orfică, verdele este simbolul spiritului care a fecundat apele primordiale, pâna atunci învaluite în beznă. Verdele poate avea însă o valoare ambivalentă: există un verde al vieții, verdele mugurului, al renașterii naturii, dar și un verde al morții, al mușcăturilor. Verdele poate fi putere malefică, nocturnă, ca orice principiu feminin, asociat cu noaptea, fiică a Haosului, mama cerului și a pământului, care a dat naștere somnului, morții, viselor și spaimelor, duioșiei și înelaciunii. Noaptea verde și întunecată simbolizează timpul gestației al germinării, al conspirațiilor care se vor manifesta ca viață odata cu venirea zilei – la fel este și verdele ca simbol al naturii care renaște. Noaptea este un moment încărcat de virtualitățile existenței, fără nicio garanție a concretizării lor într-un fel sau altul. De aceea ea este cel mai potrivit simbol al inconștientului, mai ales ca este acel moment în care inconștientul se eliberează și funcționează fără a fi stânjenit de bariera impusă de gândirea rațională, diurnă, conștientă. Noaptea din poezia lui Ion Vinea este însă mai degrabă o noapte care pare să se teamă de propria ei putere, așa cum eul liric se teme de puterea ei și de propria-i putere, oscilează înainte de a-și exploata la maximum potențialitățile, se teme de posibilitatea dezlănțuirii unui haos pe care amurgul îl anunță. E o noapte care preferă să își alunge și să își înăbușe propriile fantasme, o noapte care adeseori se retrage în cotloane. Acest tip de noapte este asociată la Ion Vinea cu verdele (“întunericul verde”).

Veredele este smaraldul, culoare papală, dar este și culoarea lui Lucifer de dinainte de cadere, ceea ce ne aduce în același punct al unei simbolistici aparent contradictorii, putând fi atât punctul zero, stabilitatea și culoarea liniștii dacă e pură, dar și culoarea adâncimilor sau a destinului, a ”lespezilor verzi sub luna de venin” și a ”clopotelor verzi” care plîng și anunță moartea, văzută ca imersiune în apa oarbă, care nu mai reflectă, astfel că nu mai este un instrument al cunoașterii.

Situat între albastru și galben, verdele rezultă din interferențele lor cromatice și intră cu roșul într-un joc simbolic de alternanțe. Viața pleacă de la roșu și se deschide în verde, echilibrul

dintre cele două culori constituind secretul echilibrului dintre om și natură. Limbajul simbolurilor este făcut pentru a îndemna la cugetare, fiind legat de infinitul vieții sentimentelor și gândurilor.

Bibliografie:

- Șerban Cioculescu, Aspecte literare contemporane, Editura Minerva, Bucuresti, 1972.
Dana Bucerzan, Ion Vinea. O abordare semantic-textuală a creației poetice, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, Dicționar de simboluri, Editura Polirom, București, 2009

EDUCAȚIA ECOLOGICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

PROF. înv. primar: BĂLESCU CLAUDIA MARIANA
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

Soarta viitorului vieții în ansamblul ei depinde de gândirea și efortul nostru de a menține echilibrul în natură prin formarea unei conștiințe ecologice de sine stătătoare în rândul oamenilor.

Un vechi proverb chinezesc spunea: “Dacă te gândești la anul care va urma, plantează un copac! Dacă te gândești la secolul care va urma, educă copiii!” pentru atingerea acestui țel, o importanță deosebită o are sistemul educațional. Acest sistem educațional este menit să dezvolte conștiința ecologică a oamenilor, în așa fel încât fiecare membru al societății să devină conștient de locul și rolul său în natură.

Educația cu privire la ocrotirea naturii se poate realiza cu succes aproape la toate disciplinele școlare, accentuându-se astfel caracterul interdisciplinar și transdisciplinar al acesteia. Instituțiile de învățământ au obligația de a organiza o vie și susținută mișcare de ocrotire a mediului, iar copiii pot să formeze marele val de apărători ai naturii. Adevărata educație în materie de ecologie își va atinge scopul când se va reuși ca tânăra generație, viitorul de mâine, să fie convinsă de necesitatea ocrotirii naturii și va deveni factorul activ în acțiunea de împăcare a omului cu natura. Educația ecologică trebuie să dezvolte la nivelul întregii populații atitudini de respect și responsabilitate față de resursele naturale în vederea ocrotirii lor.

Protecția și conservarea mediului este o problemă globală, fundamentală și constituie obiectul cooperării statelor și a altor entități teritoriale, având obligația de a supraveghea și evalua starea mediului, de a interveni pentru prevenirea și repararea deteriorării acestuia. Educația în domeniul ocrotirii naturii trebuie să înceapă din copilărie și să fie continuată în timpul anilor de școală, cât și în afara școlii.

Înconjurat de performanțe tehnice din ce în ce mai sofisticate, omul modern, simte în același timp nevoia de a stabili legături subtile cu mediul înconjurător.

Formarea culturii ecologice elementare a copiilor de vârstă școlară va fi posibilă prin: antrenarea și implicarea copiilor în activități practice de orientare ecologică; utilizarea principiilor

didactice generale: sistematic, complex și acțional; organizarea activităților educativ – cognitive și practice în baza conexiunii interdisciplinare și intradisciplinare. Copilul care a învățat de mic să admire parcurile cu flori, să observe viața unei insecte, obiceiurile unei păsări va deveni prietenul naturii, ocrotitorul ei. Educația elevilor în spiritul protecției mediului este o sarcină primordială a școlii și a familiei, dar și a

celorlalți factori educativi. Trebuie formate convingeri care se vor materializa în conduite, trebuie oferite exemple.

Pentru a-i învăța pe elevi să iubească natura, trebuie să-i facem pe aceștia să înțeleagă atât cu mintea, cât și cu sufletul, că natura ne este prietenă. Se ajunge prin studiul cunoașterii mediului la formarea și educarea unei conduite școlare, care presupune acțiuni pentru conservarea, ocrotirea și protejarea naturii.

Interesul copiilor de a pătrunde în tainele naturii trebuie stimulat prin diverse activități în care aceștia să nu se limiteze să fie simpli spectatori . Astfel, cu ocazia Zilei Pământului, am desfășurat o activitate practică, în care elevii au confecționat ecusoane, stegulețe cu mesaje ecologice și coifuri din ziare vechi. Apoi am organizat marșul ecologic „Sacul menajer”, care s-a finalizat cu o excursie în parcul „Herăstrău” din București, reușind să curățăm o parte din parc. La final s-au acordat premii și diplome în funcție de munca depusă.

În urma activităților desfășurate cu elevii pe teme ecologice, am constatat că aceștia sunt mai implicați în procesul de învățare atunci când văd importanța subiectului pentru ei . Dezvoltarea armonioasă, fizică și intelectuală a ființei umane este posibilă numai într-un mediu curat, lipsit de poluare. Degradarea mediului de viață prin zgomote, praf, substanțe toxice sunt cauze ale unor boli grave care afectează sistemul nervos. Astfel de activități oferă copiilor posibilitatea de pregătire și înțelegere corectă a fenomenelor naturale percepute.

La copil, simțul responsabilității se concretizează prin insuflarea dorinței de a îngriji, proteja și ocroti tot ce-l înconjoară. Rolul major revine dascălilor care, încă de la intrarea copiilor în școală, îi vor ajuta să conștientizeze că toți oamenii au datoria protejării mediului în care trăiesc. În cadrul lecțiilor de educație ecologică sau în cadrul activităților extracurriculare, elevii trebuie dirijați să cunoască și să ocrotească elementele mediului înconjurător și să ia atitudine față de cei care încalcă regulile. Atitudinea față de natură este o problemă de cultură, de educație, de civilizație și este datoria noastră, a dascălilor, să-i învățăm pe elevi cum să ocrotească acest ” templu cu stâlpi verzi”: Pământul.

Este important ca elevul să iasă în natură, să vizioneze emisiuni documentare despre mediul înconjurător, să amenajeze și să îngrijească spațiile verzi, din clasă și din afara ei. Copiii trebuie îndrumați să observe și să-și pună întrebări asupra unei probleme de poluare și degradare a mediului.

Degradarea continuă a mediului ne obligă să luăm atitudine, până nu este prea târziu, să luptăm. Copiii ar putea să-și aleagă să petreacă timpul liber în mijlocul naturii care oferă tuturor

surse inepuizabile de recreare și meditație, de reconfortare fizică și psihică, de încântare a ochiului și minții.

Educația privind mediul este un proces care are ca scop îmbunătățirea calității vieții prin asigurarea oamenilor cu „unelte” de care au nevoie pentru a rezolva și împiedica problemele de mediu. Educația de mediu poate ajuta oamenii să câștige cunoștințe, deprinderi, motivații, valori și angajamentul de care au nevoie pentru a gospodări eficient resursele pământului și de a-și asuma răspunderea calității mediului.

Educația ecologică este o educație a solidarizării acționale. Strategiile transferului și evaluării educației ecologice acționează între acești poli: observ, constat, analizez, iau măsuri. A ști trebuie să însemne și a ști să acționezi: sesizând, antrenând la fapta ecologică.

Educația ecologică în școală și dincolo de școală evaluează mereu contribuția fiecăruia și a grupurilor sociale în soluționarea problemelor grave privind gospodărirea noastră planetară, starea ei de ordine, de resurse, de sănătate.

Educația ecologică îndeamnă permanent la responsabilitate și solidaritate, la reflecții și acțiune. Satisfacțiile sale vin din inițiativă, din pasiune și acțiune, răspunzând unui imperativ planetar.

Educația privind mediul înconjurător este un proces complex de lungă durată. Rezultatele concrete pot fi observate peste câțiva ani și de aceea este necesar ca procesul de educație să înceapă foarte devreme și să se continue de-a lungul întregului ciclu de învățământ. S-a constatat că atunci când sunt mici, copiii au o atitudine pozitivă față de mediul înconjurător, aceasta modificându-se pe măsură ce cresc datorită influenței exercitate de tehnologiile moderne și modului de consum al vieții moderne.

„ Natura și educația sunt asemănătoare, căci educația transformă pe om și prin această transformare creează natura”.

„ Fiecare loc de pe pământ are o poveste a lui, dar trebuie să tragi bine cu urechea ca să poți auzi și trebuie și un dram de minte ca s-o înțelegi.”

Bibliografie

- Pistol Mădălina, Din Nicoleta, „Ecologie 5 – 7 ani”, București, Editura Erc Press, 2004
- Vidu Alexandra, Predețeanu Maria Lucia, „Prietenii naturii” – Ecologie – cls. a III a – a IV a, București, Editura Erc Press, 2004
- Elena Dincă, Copiii și natura – educație ecologică și de protecție a mediului, Editura Caba Educațional, București, 2008
- Vlad Iordache, Florinela Ardelean, Ecologie și protecția mediului, Editura Matrixrom, București, 2007

BULLYING-UL ÎN ȘCOALĂ

STUDIU

Prof. înv. primar: STĂNULESCU ELENA LOREDANA
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

”Violența este una dintre expresiile suferinței interioare”

Cătălin Manea

Cauze, efecte, măsuri de combatere

Dacă la grădiniță fenomenul este prezent în faza incipientă, la școală se dezvoltă drastic. Sunt sute de cazuri în care părinții își mută copiii în alte unități de învățământ pentru că au fost agresați, fizic sau verbal, de alți colegi. Iar statisticile cresc de la an la an. De exemplu, 25% dintre elevi sunt abuzați fizic și psihic în timpul recreațiilor. Cum poate fi combătut acest fenomen? Și în ce fel pot interveni părinții?

Bullying-ul reprezintă un act de violență, fizică, verbală și psihică. Școala este mediul propice pentru descărcarea de frustrări, pentru că aici copilul își poate manifesta lupta pentru putere. În școală, copilul caută un individ mai slab decât el și încearcă să-l domine și prin intermediul lui să scape de problemele sale (lovește, scoate în evidență defectele fizice, jignește și pune diverse porecle). Comportamentele de bullying reprezintă o încercare de a obține ceva prin metode coercitive, prin intimidare, fiind asociată cu așteptări de succes ale comportamentului agresiv.

Cauzele apariției bullying-ului

Problemele apărute sunt și oglinda dezechilibrului din familie. Familiile în care există violență oferă un mediu optim pentru formarea agresorilor. Copiii își copiază părinții, bunicii, rudele apropiate. Au modele de urmat în acest sens. Din aceste considerente, violența domestică naște agresori. Copiii agresori au învățat că a fi puternic înseamnă ca ceilalți să se teamă de tine. Părinții, de multe ori, își umilesc copiii și îi constrâng prin forță să facă anumite lucruri, considerând astfel că ei fac educație. Alții pun presiune pe copii simțind nevoia de a demonstra că sunt ”cineva”. Îi determină astfel să devină agresori pentru a stârni admirația. Copilul trebuie să aibă o stimă de sine ridicată, consolidată permanent de părinți.

Cum depistăm și cum combatem fenomenul bullying?

Când un copil este etichetat, tachinat, batjocorit, îmbrâncit sau chiar lovit repetitiv, este clar că asistăm la fenomenul de bullying. Ca părinți, cel mai simplu e să-i observăm pe copiii în curtea școlii, aceasta din urmă reprezintă un micro-univers social în care copiii primesc lecții de viață în afara familiei.

Cum reacționăm?

Indiferent dacă avem un copil agresat sau agresor, trebuie să luăm atitudine. De multe ori agresorii se pot simți victime. Un copil care nu știe să se apere poate recurge la violență. Ca părinte, putem interveni doar în cazul propriului copil, indiferent în ce postură se află. Neavând o jurisdicție în acest sens este recomandat să apelăm la sprijinul învățătoarei, dirigintelui, profesorului, consilierului școlar, directorului, polițistului de proximitate sau Direcției de Protecția Copilului de

sector. Putem interveni cu un ton calm, împăciuitor, la început, și apelăm la un specialist din cadrul școlii pentru a sta de vorbă cu fiecare copil și să identifice cauzele declanșării fenomenului de bullying.

Ce putem face în familie?

Una dintre tacticile cele mai utile este ca toți factorii responsabili să se implice. Părinții, profesorii, elevii și personalul auxiliar trebuie să colaboreze pentru stoparea violenței.

Dacă avem un copil în postura de victimă îi învățăm să urmeze câțiva pași pentru a evita și ieși din situații neplăcute.

- evită să te afli în preajma colegilor violenți.
- când te afli într-o situație critică, nu arăta că îți este frică! Arătând că ești curajos poate descuraja agresorul!
- gândește-te cât de valoros ești pentru mine și mulți din jurul tău pentru calitățile tale, orice om are și defecte;
- răspunde cu un compliment pentru a-l descuraja;
- fă-ți prieteni pentru a te ajuta să faci față conflictelor și problemelor;
- cere sprijinul învățătoarei, dirigintei, profesorului, consilierului școlar pentru a găsi împreună soluții de a stopa aceste situații.

Dacă avem un copil în postura de agresor îl învățăm cum să-și gestioneze frustrările, cum să-și exprime nemulțumirile și așteptările. Iată câteva recomandări:

- discuții prin care să înțeleagă postura în care se expune și să conștientizeze consecințele grave pe care le poate avea;
- exemple de bună practică (în funcție de vârsta copilului puteți să-i dați exemple din viața reală sau imaginară);
- exerciții pentru a-l învăța pe copil cum să își controleze propriile reacții, arătați-i modalități acceptabile prin care poate să își exprime furia;
- oferiți exemple de comportare pozitivă în situații de stres;
- orientați copilul spre activități sportive care să-l ajute în a se autodisciplina și să elimine toate emoțiile negative și frustrările;
- tratați copilul cu respect.

A fi un părinte bun înseamnă să ne ajustăm comportamentul în funcție de nevoile copilului nostru.

Ce putem face la școală?

1. Semnalați problema educatoarei / învățătoarei / dirigintei și insistați să ancheteze cazul și să se ia măsuri.
2. Deschideți problema ca temă de dezbatere în cadrul ședințelor cu părinții (cauze, efecte, prevenție).
3. Cerți ajutorul consilierului școlar din unitatea de învățământ pe care o frecventează copilul. În cazul în care în școală nu există un consilier, solicitați ajutorul directorului unității.
4. Dacă fenomenul se repetă de mai multe ori, solicitați conducerii școlii luarea unor măsuri disciplinare împotriva copilului care generează violența la nivelul clasei/școlii.

Atenție! Orice sesizare pe care o faceți trebuie înregistrată. Verificați numărul de înregistrare! Potrivit legii, directorul unității trebuie să răspundă solicitării în 30 de zile, timp în care demarează ancheta și ia și măsurile care se impun în urma investigațiilor.

5. Numai în cazul în care observați că fenomenul se repetă și după sancționarea elevului și niciuna din măsurile luate nu au fost eficiente sesizați Inspectoratul școlar.

6. Dacă nici sesizările făcute la Inspectorat nu au niciun efect, mergeți la Poliție și depuneți o plângere. Nu încercați să rezolvați problema prin violență!

Din păcate, există multe cazuri în care Poliția nu se implică. Există un proiect de lege anti-bullying. Până când aceasta va fi pusă în aplicare, mai avem de așteptat. Pentru un părinte este îngrozitor să vadă cum copilul său este agresat de altcineva. **Însă rezolvarea unei astfel de probleme tot prin violență nu reprezintă o soluție!**

TIPOLOGII ALE VIOLENȚEI ȘCOLARE

Manifestarea violenței în școală - tendințe semnalate la nivel internațional

- **Violența fizică**
- **Violența – expresie a intoleranței față de diferențele etnice, religioase, de statut social**
- **Multiplicarea violenței față de profesori**
- **Creșterea numărului de acte de violență extremă în spațiul școlar**
- **Difuzia mediului proxim școlii în spațiul școlar**

A cartoon illustration of a young girl with brown hair in a ponytail, wearing a blue jacket over an orange vest. She is holding a red octagonal sign with the word 'STOP' written in white capital letters. The background behind her is a light blue cloud-like shape.

Astăzi se acceptă o definiție largă a violenței școlare, incluzând, în afara delincvenței, fapte care nu sunt în mod necesar penalizabile sau care scapă semnalărilor judiciare. Se susține ideea de a se ține seama de opinia victimelor în definirea acestui tip de violență, care este atât agresiune brutală și haotică, cât și repetarea multor evenimente stresante, rar penalizate.

Definiția propusă de OMS (Raportul mondial asupra violenței și sănătății, Geneva, 2002) violenței cotidiene face referire la “*amenințarea sau folosirea intenționată a forței fizice sau a puterii contra propriei personae, contra altuia sau contra unui grup sau comunități care antrenează sau riscă puternic să antreneze un traumatism, un deces sau daune psihologice, o dezvoltare improprie sau privațiuni*”. Sunt excluse toate evenimentele accidentale, numai dacă acestea nu implică intenția de a ucide sau de a răni, dar se includ actele bazate pe o relație de putere exprimată prin intimidare, amenințare sau, invers, neglijență și omisiune. Acest aspect pare să se aplice la contextul instituțional al școlii în care tradiția ierarhiei educatori-elevi, elevi-elevi, rămâne o realitate generatoare de stări conflictuale și manifestări violente. Vettenburg a susținut decentrarea de pe agresor și lege și centrarea pe victimă, astfel încât să se pornească de la punctele de vedere ale acestuia în definirea termenului de violență. Acesta consideră că există trei forme de violență în școli: *devianța tolerată* sau violența juvenilă normală; *violența socială*, în care școala însăși este victima violenței manifestate în societate, la nivel general (aspect invocat adesea pentru a se elibera școala de orice responsabilitate) și *violența anti-școală* (distrugerea echipamentelor, vandalism, insultă și agresivitate față de profesori) (ISE-UNICEF, 2005).

Violența în școli apare ca un tip particular de violență instituțională, care poate lua următoarele forme: pedeapsă fizică, restricție fizică, constrângere solitară și orice formă de

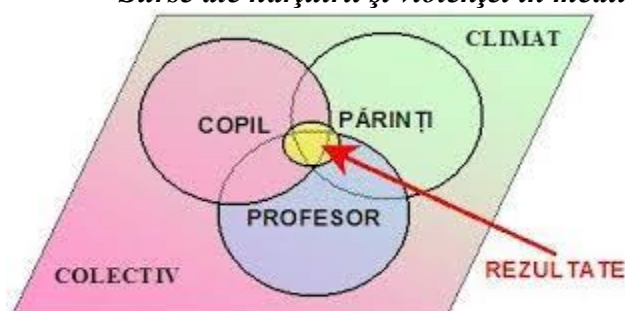

izolare, obligație de a purta vestimentație restrictivă, restricții alimentare, restricții sau refuzul de a avea contacte cu membrii familiei sau cu prietenii, abuzul verbal și sarcasmul.

Conform unei alte clasificări (J. C. Chesnais, cf. D. Sălăvăstru, 2004), violența cuprinde următoarele tipuri: - *violența fizică*, care include faptele de gravitate maximă: omoruri voluntare sau tentative de omor, violuri, lovituri și răniri voluntare grave, furturi armate sau cu uz de violență, vătămări corporale, tâlhării; - *violența economică*, forma care afectează bunurile materiale (distrugerii, degradări de bunuri); - *violența morală* care îmbracă forme ce pot fi puse în relație cu conceptul de autoritate și raporturile de dominație.

Dintre cele trei tipuri de violență identificate de autor, acesta acceptă ca formă reală a violenței numai violența fizică, considerând că punerea în discuție a violenței morale este „*un abuz de limbaj propriu unor intelectuali occidentali, prea confortabil instalați în viață pentru a cunoaște lumea obscură a mizeriei și a crimei*”. Este o reprezentare care ia în considerare numai formele cele mai dure ale violenței, și anume cele care intră sub incidența legii.

Surse ale hărțuirii și violenței în mediul școlar

Factorul familial

Cercetările în ceea ce privește implicarea factorului familial în comportamentul agresiv confirmă faptul ca adolescenții agresivi provin, de regulă, din familii în care părinții înșiși sunt agresivi, și metodele disciplinare sunt ne adecvate, fiind deseori brutale. Studiile privind relațiile dintre tatăl tiran și adolescenți menționează faptul ca adeseori pot avea loc conflicte, care pot sfârși printr-o ruptură a relațiilor cu părinții și fuga de acasă a adolescentului precum și prin vagabondaj.

Tinerii care sunt deseori victime ale hărțuirii și violenței provin în special din familii hiper-protective în care părinții sunt cei care îndeplinesc toate nevoile copiilor, îi controlează, nu-i lasă să-și creeze propriul lor grup de prieteni, familia ținând locul colegilor de la școală, a prietenilor din fața blocului, a prietenului celui mai bun și așa mai departe. Acești tineri devin dezadaptați și izolați social, ei nu știu să ia decizii în situații problematice, să reacționeze în anumite situații de viață, să se adapteze la diferiți factori de mediu.

Factorul social

Mediul social conține numeroase surse de influență de natură să inducă, să stimuleze și să întrețină violența școlară: situația economică, slăbiciunea mecanismelor de control social, inegalitățile sociale, criza valorilor morale, mass-media, disfuncționalități la nivelul factorilor responsabili cu educația tinerilor, lipsa de cooperare a instituțiilor implicate în educație. Pentru țările fost comuniste, creșterea violenței în general, nu numai a violenței școlare, este pusă pe seama unui complex de factori precum: liberalizarea mas-mediei, lipsa exercițiului democratic, creșterea libertății generale de mișcare, slăbirea autorității statului și a instituțiilor angajate în respectarea legii, accesul la mijloace de agresiune.

Conjunctura economică și socială provoacă anumite confuzii în rândul tinerilor, care încep să se îndoiască de eficacitatea școlii, de utilitatea științei. Și aceasta cu atât mai mult

cu cât constată că școala nu îi asigură inserția profesională. Valorile tradiționale promovate în școală – munca, meritul, efortul – cunosc o degradare vizibilă. Un mediu social în criză afectează profund dezvoltarea personalității adolescentului și a individului, în general.

Factorul individual

Un factor important al comportamentelor agresive este intoleranța la frustrare. Starea de frustrare se manifestă printr-o emotivitate mărită, și în funcție de temperamentul individului, de structura sa afectivă, se poate ajunge la un comportament violent, individul ne mai ținând seama de normele și valorile fixate de societate. Frustrarea afectivă este una din cauzele cele mai frecvente ale problemelor de comportament. În urma efectuării unui studiu longitudinal asupra evoluției copiilor cu dificultăți de comportament s-a descoperit prezența acestui factor în etiologia fenomenului într-o proporție de 82 % din cazuri. Dobândirea toleranței la frustrare depinde de nivelul de autocontrol, de temperament dar și de norma de internalitate.

Factorii individuali ce țin de personalitatea victimei fac referire la tipurile de interacțiuni cu ceilalți; persoanele care pot devenii ușor ținta hărțuirii și agresiunii sunt persoane retrase, izolate social, anxioase, cu slabe abilități de comunicare, nu au deprinderi sociale bine dezvoltate, sunt submisive. În același timp persoanele dispuse spre a fi ținta agresorilor trăiesc sentimente de inferioritate în relație cu ceilalți, stimă de sine scăzută, imagine de sine negativă, lipsa sau slabe metode de coping și incapacitatea de-a face față propriilor probleme. De asemenea sunt emotivi și se auto culpabilizează pentru ceea ce li se întâmplă.

Referințe bibliografice:

1. Păun, E., *Școala- abordare psihopedagogică*, Ed. Polirom, Iași, 1999
2. Petcu, M., *Delincvența – repere psiho-sociale*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992
3. Rădulescu, S., *Sociologia devianței*, Ed. Victor, București, 1998
4. Roșan, A., *Violența juvenilă școlară. Teorie, prevenție și intervenție integrativă*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2006
5. Sălăvăstru, D., *Psihologia educației*, Ed. Polirom, Iași, 2004

RESPECTAREA COPILULUI CA FIINȚĂ UMANĂ

Prof. înv. primar: BĂLESCU CLAUDIA MARIANA
Liceul Mătășari – jud. Gorj

În lume, ca și în România, domeniul protecției copilului a cunoscut o evoluție spectaculoasă, în ceea ce privește trecerea de la un sistem centralizat către unul deschis, flexibil.

Un important semn de progres al lumii contemporane îl reprezintă recunoașterea și respectarea copilului ca ființă umană cu drepturi egale și cu nevoi specifice de supraviețuire, dezvoltare, educație și afirmare a personalității libere și creatoare. Tratatând copilul ca pe o persoană, apărând și acordându-i dreptul la viață particulară, la intimitate și la dezvoltare normală. Prin sistemul de protecție socială destinate bunăstării copiilor, o societate exprimă valoarea și drepturile pe care le acordă copiilor și copilăriei. Categoriile de copii la care se referă în mod special sistemele de protecție a copilului: copiii supuși unor rele tratamente; copiii abandonați temporar sau permanent în instituții de ocrotire sau aflați în plasament familial sau adoptați; copiii cu boli cronice sau cei

cu tulburări de dezvoltare, deficiențe fizice, senzoriale, sau cu dificultăți de învățare și care necesită ocrotire specială; copiii aflați în familii care trăiesc în sărăcie; copiii din comunități minoritare marginalizate; copiii orfani de unul sau ambii părinți; copiii victime ale calamităților naturale, războaielor sau altor catastrofe.

Datorită specificului vârstei, lipsei de experiență socială și mai ales datorită dependenței totale de adult, copiii reprezintă cea mai vulnerabilă categorie socială. Toate drepturile de care se bucură orice școlar din învățământul primar se bazează pe patru principii fundamentale: principiul nediscriminării; principiul interesului superior al copilului; dreptul de a-și exprima liber opinia; dreptul la supraveghere și dezvoltare.

Pentru validarea ipotezei de lucru este importantă prezentarea în sinteză a drepturilor copilului, grupate în trei categorii :

Drepturi de protecție, care se referă la protecția împotriva oricărei forme de abuz fizic sau emoțional, precum și împotriva oricărei forme de exploatare.

Drepturi de dezvoltare, care vizează disponibilitatea și accesul la toate tipurile de servicii de bază, precum educația și serviciile medicale.

Drepturi de participare, care se referă la dreptul copilului de a fi implicat în toate deciziile care îl privesc, caracterizându-se prin anumite particularități specifice, pornind de la premisa că toate drepturile copiilor au un caracter protector.

În plus, trebuie protejate și relațiile copilului cu familia sa, deoarece copiii au dreptul să-și cunoască părinții, să fie îngrijiți de aceștia, și nu pot să fie separați, decât în condiții speciale strict definite. Nu lipsită de interes este ideea că în relația cu părinții, copiii au dreptul: de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijiți și educați de aceștia, de a nu fi separați de părinți împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, la protecție alternativă, de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele.

Toate lucrurile de care au nevoie copiii pentru dezvoltare trebuie să corespundă fiecărui stadiu de dezvoltare în parte, deci aceștia au nevoie de autentice “ferestre de oportunități”. Dacă se sare o etapă, copilul va avea nevoie de ajutor special pentru a o compensa. Prin urmare, copiii au drepturi de dezvoltare, precum dreptul la educație, dreptul la îngrijiri medicale, dreptul la asistență socială și dreptul la joacă. De altfel, drepturile de dezvoltare se referă la faptul că toți copiii au dreptul de a primi o educație care să le permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii, a aptitudinilor și personalității lor.

Drepturile de participare le permit copiilor să aibă un cuvânt de spus în ceea ce privește viața lor. Acestea le oferă copiilor posibilitatea de a-și exprima părerile, de a discuta problemele pe care ei le consideră importante, precum și de a căuta și a primi informații relevante pentru ei. Dreptul de a fi ascultat îi conferă copilului posibilitatea de a cere și de a primi orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește, la libertatea de exprimare, la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, precum și libertatea de întrunire pașnică, în limitele prevăzute de lege la protejarea imaginii lor publice și a vieții lor intime, private și familiale să depună singuri plângeri referitoare la încălcarea drepturilor lor fundamentale.

În consecință, în toate situațiile care privesc școlarii mici, trebuie avut în vedere interesul superior al copilului, principiu fundamental al protecției copilului. Ei trebuie încurajați să-și formeze și să-și exprime propriile opinii și nu trebuie să fie discriminate, acordându-le șanse egale de instrucție și educație, în vederea dezvoltării integrale și creative a personalității lor.

Relația dintre practicarea exercițiilor fizice și sănătate

Prof. înv. primar: STĂNILOIU ADRIANA ELIDA
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

Folosirea mișcării în scopul dezvoltării și perfecționării omului se pierde în negura celor mai vechi timpuri, ca înseși geneza omului. Nu putem ști cu exactitate când a început educația pentru o dezvoltare armonioasă a ființei umane, dar se poate presupune, folosind informații din alte științe, că au existat forme incipiente ale educației prin sport încă de la omul primitiv, care era organizat în mici comunități, în cadrul cărora a apărut prima diviziune socială, ca ierarhizare după importanța poziției ocupate în comunitatea ce urmărea o permanentă evoluție. Pe vechile monumente istorice, pe obiecte și în morminte ale unor conducători de seamă s-au descoperit inscripții, desene, documente și basoreliefuli ca mărturii ale practicării exercițiilor fizice chiar din antichitate.

Exercițiile de educație fizică și sport au existat de când am început să fim conștienți de necesitatea unei vieți armonioase atât din punct de vedere psihic, cât și fizic, acest tip de educație primând în rândul tinerei generații.

Egiptenii preconizau o educație fizică armonioasă prin practicarea exercițiilor fizice, a muzicii și a dansului. La egipteni, exercițiile fizice urmăreau în egală măsură dezvoltarea forței și rezistenței în strânsă legătură cu muzica și dansul, fiind considerate cele mai vechi forme de manifestare ale spiritului uman. Pe monumentul mormântului lui Roti, mare conducător de oști al Egiptului, încă se pot vedea grupuri de tinere fete care dansează și execută, printre alte mișcări, podul și răsturnarea în doi, mișcări care constituiau un număr de spectacol menit să distreze nobilimea acelor vremuri.

O altă civilizație interesată în practicarea exercițiilor fizice a fost cea hindusă. Hindușii dădeau o deosebită importanță exercițiilor fizice, având un sistem de gimnastică și educație fizică denumit «Pranaiaama». Preocuparea hindușilor pentru practicarea exercițiilor fizice este evidențiată în „Cartea Sfântă”, cea mai veche scriere din cultura indiană, cunoscută și sub numele de „Vedele”, ce datează din secolul IV î.Hr. Cartea cuprinde poeme cu conținut religios, filozofic și moral, în care sunt recomandate și o serie de exerciții de gimnastică respiratorie, ce trebuiau practicate în vederea atingerii idealurilor religioase și sociale. Două milenii mai târziu se produc modificări în structura socială, iar accesul la cultură, ca de altfel și exercițiile de gimnastică, devin apanajul brahmanilor, care reprezentau clasa conducătoare. Cu o vechime atestată de peste 2000 de ani, în India a apărut sistemul Yoga, sistem complex cu un bogat conținut de mișcări și de indicații referitoare la alimentație, igienă etc.

Importanța practicării exercițiilor fizice a fost subliniată și de filozoful chinez Confucius (551 - 479 î.Hr.), care considera că exercițiile fizice trebuie incluse în „cele șase arte” care stau la baza educației: muzica, ceremonialul, aritmetica, caligrafia, scrima și arta de a conduce carul. Astfel, se evidențiază faptul că în China antică se acorda o importanță majoră educației, care, de fapt, era un privilegiu al clasei aristocrate, la fel ca și la egipteni și hinduși. Tot în China, în jurul anilor 2690/2698 î.Hr., în timpul domniei lui Hoan-Ti, întemeietorul celei dintâi dinastii chineze, medicul Kong-Fu a creat un sistem de exerciții de gimnastică medicală recomandat ca mijloc de apărare a organismului împotriva îmbolnăvirilor. Medicul Kong-Fu pornea de la premisa că bolile sunt determinate de congestionarea și paralizarea unor anumite organe. Pentru înlăturarea

acestor efecte, Kong-Fu propune o serie de mișcări ce puteau fi executate în strânsă legătură cu diferite procedee de respirație, din stând, așezat, culcat facial sau culcat dorsal. Prin combinarea diferitelor poziții, mișcări și forme de respirație, Kong-Fu propunea exerciții pentru prevenirea îmbolnăvirilor, dar și pentru vindecarea anumitor boli cum ar fi: obezitatea, dureri musculare și articulare, guta și altele.

În comparație cu celelalte popoare antice, grecii acordau cea mai mare importanță exercițiilor fizice, ca parte integrantă a educației cetățenești. Sistemul educativ preconizat de grecii antici avea ca scop atât dezvoltarea trupului, cât și dezvoltarea minții. Aceștia oficiau în cinstea zeilor ceremonii și serbări publice însoțite de jocuri, întreceri de gimnastică, întâlniri pugilistice, lupte de tauri etc.

În Grecia Antică, orchestrica (arta dansului) era reprezentată de îmbinarea între exercițiu fizic și muzică este împărțită în funcție de tipurile de dans în: dansuri funebre, religioase, dansuri pirice sau războinice, dansuri dionisiace. Grecii sunt cei care au introdus în terminologia specifică conceptul de gimnastică, văzut ca o cale de armonie între corp și suflet, astfel că educația fizică a devenit o componentă a culturii grecești. Cuvântul „gymnastica” provine de la „gymnos”, care înseamnă gol, asocierea aceasta fiind făcută deoarece în Grecia antică toate exercițiile se practicau fără îmbrăcăminte. La început a fost creat de greci pentru a desemna totalitatea exercițiilor fizice practicate pentru menținerea și întărirea sănătății, pentru înfrumusețarea vieții spirituale, încă un motiv în plus pentru a considera gimnastica disciplină de bază a educației fizice. Mai era folosit și termenul „gymnasion”, care definea o instituție publică de învățământ, deschisă tuturor cetățenilor, unde aceștia erau instruiți atât din punct de vedere fizic, cât și intelectual. Educația fizică a fost introdusă de către greci în școală în scopul dezvoltării și pregătirii fizice, cât și ca factor educațional care să asigure eficiența procesului instructiv-educativ.

Concepția greacă cu privire la exercițiile fizice a evoluat în trei direcții: igienică, militară și a idealului armonic. Concepția igienică determinată de practicarea gimnasticii a fost evidențiată de medicii celebri ai acelor vremuri (Chiron, Esculap, Pitagora, Ikkos etc.), care făceau recomandări referitoare la igiena alimentației, indicând băi, unguente și exerciții fizice pentru întreținerea sănătății. Concepția militară avea la bază ideea practicării exercițiilor fizice în vederea pregătirii pentru război. La grecii antici, spartanii au fost reprezentanții acestei concepții. În Sparta, preocuparea pentru pregătirea populației pentru război începea chiar de la nașterea copiilor, mergându-se pe concepția că noii născuți aparțin statului și nu familiei. Astfel, copiii cu o constituție fizică slabă erau lăsați să piară, iar cei mai robuști erau lăsați în grija părinților pentru a fi crescuți în conformitate cu principiile și cerințele statului, până la vârsta de 6 ani, iar de la 7-18 ani statul le asigura tuturor băieților o pregătire fizică generală, în vederea creșterii rezistenței fizice, obișnuirea cu o viață aspră și o disciplină severă specific militară. După 18 ani, băieții treceau în rândul „efebilor”, folosiți în scopuri militare interne, iar după doi ani deveneau adevărați militari cu drepturi de participare la diverse acțiuni militare. După vârsta de 30 ani, se căsătoreau, cu scopul de a face copii pentru a-i pune în slujba statului. Concepția idealului armonic a fost determinată de preocuparea, în special a locuitorilor Atenei, pentru atingerea perfecțiunii umane, la baza căreia se aflau frumusețea și armonia. Printre filozofii atenieni ai concepției despre educație s-au numărat Platon și Aristotel.

În viziunea lui Platon, educația reprezenta o sarcină prioritară a statului și trebuia realizată de la naștere și până la vârsta bărbăției. Platon acorda o importanță majoră gimnasticii, ca factor al educației integrale, subliniind că: „după muzică, tineretul trebuie să fie educat prin gimnastică, prin muzică se educă inteligența, iar prin gimnastică curajul”. De asemenea, Platon susținea că: „gymnastica nu trebuie să aibă în vedere numai sănătatea, ci să dezvolte, în același timp, forța și

frumusețea, spre a-l apropia pe om de perfecțiune”. Platon considera că educația fizică este elementul fundamental al educației armonioase în lucrările sale ”Legile” și ”Republica”. El susține că gimnastica este o știință deoarece îngrijirea corpului se face după reguli științifice. În viziunea sa termenul de gimnastică înglobează alimentația, băile, masajul și odihna.

Aristotel, recunoscut de posteritate ca un mare savant, filozof și pedagog, considera că gimnastica, alături de gramatică, muzică și desen trebuie să constituie părți integrante și obligatorii ale educației. El atrăgea atenția că lipsa echilibrului între educația fizică și cea intelectuală are efecte negative asupra creșterii și dezvoltării tinerilor. Recomanda practicarea exercițiilor fizice în mod gradat, ținându-se cont de particularitățile de vârstă. După opinia sa, educația corpului trebuie realizată înaintea spiritului, formarea deprinderilor precedând dezvoltarea rațiunii.

Herodicus din Selembria, considerat părintele gimnasticii terapeutice, asocia exercițiile de gimnastică cu regimul alimentar și masajul și susținea că acestea trebuie predate de oameni cu pregătire științifică, pe care i-a numit gimnaști – profesori, specializați în predarea exercițiilor fizice și cunoscători ai corpului omenesc.

Hipocrate (460-377 î.Hr.), cel mai mare medic al Greciei antice, considerat părintele medicinei, susținea că pentru întreținerea sănătății trebuie să se păstreze un echilibru între alimentație și practicarea exercițiilor corporale. În secolul al II-lea î.Hr., Antylos, un alt medic, îmbunătățește sistemul de cunoștințe privind gimnastica terapeutică.

Galenus considera că exercițiul fizic este un mijloc de păstrare a sănătății, fiind considerată drept o ramură a medicinei, pe care o împarte în igienă și terapeutică. Printre numeroasele lucrări de medicină semnate de Galenus, trei se referă direct la exercițiile fizice: „Jocul cu mingea”, „Știința igienei” și „Trasybul”, în care susține că jocul are importanță igienico-socială, iar relațiile dintre igienă și gimnastică sunt bine conturate. El este autorul primei clasificări a exercițiilor fizice: jocuri gimnice și munci naturale.

Chiar dacă modelul antic al practicării exercițiilor fizice este considerat a fi cel grecesc din perioada clasică, dovezile scrise despre importanța activităților motrice datează din perioada preelenică, prezentate în ”Legenda argonauților”, pe lângă ”Poemele homerice”. În Egipt, Grecia și Roma antică, existau numeroși oameni care practicau gimnastica și sub forma exercițiile acrobatice, a dansului pe frânghie etc. Aceste obiceiuri s-au răspândit și au avut influențe și asupra locuitorilor teritoriilor cucerite, dar, odată cu declinul și prăbușirea imperiului roman, se pierde și interesul pentru practicarea exercițiilor de gimnastică. Gimnastica analitică care cuprindea exerciții pentru membre și coloana vertebrală era completată cu diferite jocuri de mișcare, jonglerii cu obiecte, sarituri cu coarda, lupta cu bastoane.

Chiar dacă inițial este vorba despre o formă de educație fizică înțeleasă ca întrecere, odată cu trecerea timpului, sportul s-a delimitat ca formă de activitate motrică realizată într-un context de reguli formale și explicite, de comportament și proceduri desfășurate în fața unor spectatori. Sintagma ”Optandum est un sit, men sana in corpore sana” (Este de dorit ca o minte sănătoasă să fie într-un corp sănătos) aparține poetului latin Juvenal și poate fi ca o concluzie a concepțiilor promovate de antichitate cu privire la legătura dintre trup și suflet, dintre educația fizică și cea psihică.

Bibliografie:

Dragnea A. ”Teoria educației fizice și sportului”, Ed. FEST, București,
<https://www.scribub.com/timp-liber/sport/EXERCITIILE-FIZICE-PRACTICATE-75612.php>,
<https://www.qdidactic.com/sanatate-sport/sport/gimnastica-sportiva263.php>,

PRACTICĂ ÎN LISABONA

Prof. PETROI CARMEN
Liceul Mătășari, loc. Mătășari, jud. Gorj

Cum sună un stagiul de practică în minunata capitală a Lisabonei?! Pentru elevii Liceului Mătășari este un vis devenit realitate.

Prin programul ERASMUS+ care se implementează la nivelul școlii noastre încă din anul 2016, posibilitatea de a efectua un stagiul de practică într-o țară europeană este o certitudine.

Generații de elevi ai liceului Mătășari au avut oportunitatea de a-și forma și dezvolta competențele profesionale necesare integrării pe piața muncii europene prin proiecte ERASMUS+.

Începând cu anul școlar 2021-2022, liceul Mătășari derulează proiecte de acreditare privind mobilitatea pe termen scurt a cursanților și personalului.

Primul proiect de acest fel cu titlul ” Competențe profesionale la standarde europene prin Erasmus +” ,numărul de referință 2021-1-RO01-KA121-VET-000011024, s-a desfășurat în perioada 9 aprilie- 1 mai 2022 în Lisabona, Portugalia.

Proiectele îmbină componenta de formare profesională cu cea culturală cu scopul de a dezvolta competențe profesionale la agenți economici transnaționali, respectiv de a forma cetățenia europeană.

Cei 30 de elevi ai liceului Mătășari, însoțiți de patru cadre didactice: domnul director profesor Iliescu Vasile și doamnele profesor: Danciu Rodica, Stoichescu Irina și Petroi Carmen s-au deplasat în Lisabona pentru a se bucura de experiența Erasmus.

Astfel, 18 elevi de la profilul Servicii au efectuat stagiul de practică în domeniul comerțului la agenți de renume din Portugalia: Continente, SeaSideși, Hip Zone. Cei 12 elevi de la profilul Tehnic s-au pregătit profesional în domeniul electric la fabrici din Lisabona: Cinel și Cenfim. Experiența a fost una de neuitat, elevii familiarizându-se cu modul de lucru al portughezilor, cultura lor organizațională, punctualitatea și meticulozitatea în efectuarea sarcinilor de muncă.

Programul cultural al grupului a cuprins vizite la obiective culturale din Lisabona, Sintra, Almada și Cascais. De neuitat sunt: vulturii, simbolul clubului Benfica, care înconjoară stadionul înainte de fiecare meci, spectacolul delfinilor de la Grădina Zoologică a Lisabonei, panorama capitalei Portugaliei văzută de la Castelul San Jorge, plimbarea cu telecabina deasupra râului Tajo, Obidos - cel mai bine conservat oraș medieval, cel mai mare acvariu de interior de la Ocenarium, muzica fado și Pastel de nata.

ONCE ERASMUS, ALWAYS ERASMUS!

PRACTICĂ ÎN LISABONA

Cum sună un stagiu de practică în minunata capitală a Lisabonei?! Pentru elevii Liceului Mătășari este un vis devenit realitate.

Prin programul ERASMUS+ care se implementează la nivelul școlii noastre încă din anul 2016, posibilitatea de a efectua un stagiu de practică într-o țară europeană este o certitudine.

Generații de elevi ai liceului Mătășari au avut oportunitatea de a-și forma și dezvolta competențele profesionale necesare integrării pe piața muncii europene prin proiecte ERASMUS+.

Începând cu anul școlar 2021-2022, liceul Mătășari derulează proiecte de acreditare privind mobilitatea pe termen scurt a cursanților și personalului.

Primul proiect de acest fel cu titlul ”Competențe profesionale la standarde europene prin Erasmus” ,numărul de referință 2021-1-RO01-KA121-VET-000011024, s-a desfășurat în perioada 9 aprilie- 1 mai 2022 în Lisabona, Portugalia.

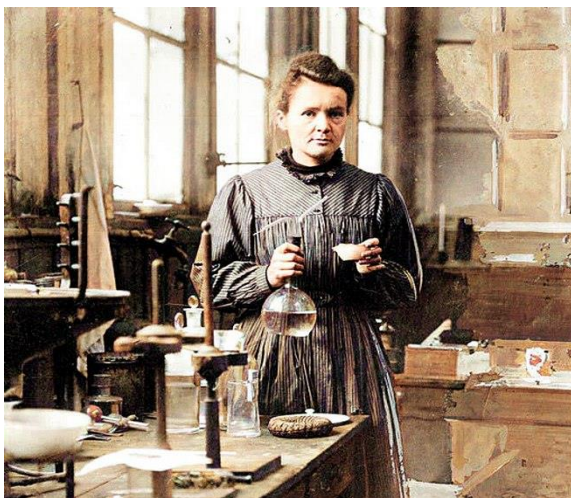
Proiectele îmbină componenta de formare profesională cu cea culturală cu scopul de a dezvolta competențe profesionale la agenți economici transnaționali, respectiv de a forma cetățenia europeană.

MARIE CURIE ȘI CONTINUA LUPTĂ PENTRU ȘTIINȚĂ

Elev : CHIȚAN MĂDĂLINA , clasa IX A,
Școala : LICEUL MĂTĂSARI, MĂTĂSARI, GORJ
Profesor coordonator : Popescu Adriana

MARIE CURIE s-a născut la Varșovia, într-o perioadă în care țara se afla sub stăpânirea Rusiei țariste, într-o familie de profesori, care îi insuflă de timpuriu dragostea pentru învățătură. Astfel, încă din tinerețe își manifestă interesul pentru studiu, pasiune moștenită probabil de la tatăl ei, Vladislav Skłodowski, profesor de matematică și fizică la un liceu, care a studiat la Universitatea din Sankt Petersburg. Acesta era un bărbat inteligent care excela în aproape orice domeniu, inclusiv lingvistică și istorie. Mama sa, Bronisława Bugoska, era instructoare și apoi directoare la un pension de fete.

Tânăra Maria Maria Skłodowska nu a avut parte de o copilărie prea fericită. În 1876, sora ei, Zofia, moare de tifos exantematic, iar mama, care suferea de tuberculoză (pe atunci nevindecabilă), se internează într-un sanatoriu și se stinge din viață în 1878, pe când Maria avea doar zece ani. Tatăl este înlăturat din funcție pentru atitudinea sa împotriva stăpânirii țariste, care devenise foarte apăsătoare (interzisese chiar și folosirea limbii poloneze).

În fața loviturilor destinului, tânăra Maria se refugiază în studiu, unde obține rezultate maxime. La vârsta de zece ani, studia în aceeași clasă cu sora ei mai mare, Helena, de 12 ani. Directoarea acestei școli introdusese pe ascuns o materie în planul de învățământ al elevilor săi. În locul orelor de limbă și istorie rusă, impuse de stat, a introdus studiul culturii poloneze. Inspectorii din partea autorității de ocupație rusă veneau periodic să verifice dacă predarea se făcea în limba rusă. Elevii ascundeau manualele, iar profesorii o solicitau pe Maria, fiind cea mai bine pregătită, să răspundă (în rusă) la diverse întrebări ale inspectorului. Cel mai greu moment pentru ea era clipa când trebuia să răspundă la întrebarea referitoare la conducerea Poloniei. Maria și-a menținut în continuare antipatia față de guvernarea rusă și resimte o deplină satisfacție la aflarea veștii asasinării țarului Alexandru al II-lea (1881).

În 1883, la 15 ani, Maria este absolventă a cursurilor secundare cu medalia de aur. Maria se înscrie la cursuri la care puteau participa și femei. Intră în organizația clandestină feministă Universitatea Ambulantă și ia legătură cu concepțiile pozitivistice ale lui Auguste Comte. Maria ar fi dorit să își continue studiile la Universitatea din Varșovia. Deoarece în Polonia acelei epoci, aflată sub dominația Rusiei țariste, femeile nu aveau dreptul la studii universitare, Maria se decide să își continue studiile peste hotare. Nici acest lucru nu era posibil din motive financiare, mai ales că tatăl ei pierduse foarte mult investind într-o afacere sortită eșecului. Din cauza acestor

dificultăți financiare și pentru a putea finanța studiile de medicină pe care sora sa, Bronisława, le începuse la Paris, la 17 ani, Maria începe să lucreze ca guvernantă. Bronisława pornește la Paris în ianuarie 1886, cu promisiunea că, după ce va deveni medic, să finanțeze și studiile Mariei.

Marie Curie predă patru ore zilnic fiicei celei mari a familiei și trei ore celei mai mici ale unei familii înstărite din Varșovia. Deoarece în acea epocă guvernatele ajutau și la treburile casei, puținul timp liber pe care îl are la dispoziție Marie Curie îl dedică studiului științific ajungând să se relaxeze rezolvând probleme de matematică. Dar inteligența și valoarea ei nu întârzie să iasă la lumină: Maria reușește să adune toți copiii din vecinătate și să îi învețe pe ascuns citirea și scrierea în limba polonă.

În perioada sărbătorilor de iarnă ale aceluiași an, Kazimir, fiul cel mare al familiei respective, care studia matematica la Universitatea din Varșovia, revine acasă și este plăcut surprins de calitățile guvernantei surorilor sale. Între cei doi au loc diverse discuții intelectuale ca între cei doi să se înfiripe și o relație sentimentală. Mai mult, cei doi pun la cale planuri de căsătorie, dar se lovesc de opoziția familiei angajatoare, care nu o considera pe Maria, o guvernantă săracă, ca fiind potrivită pentru fiul cel mare. Marie Curie este dezamăgită, mai ales că nici Kazimir nu pare să opună rezistență acelor concepții elitiste.

Din fericire, încheierea perioadei de slujbă ca guvernantă coincide cu succesul tatălui ei, care, în aprilie 1888 primește o slujbă mai bine plătită. Astfel puteau fi finanțate și studiile Mariei care reușește să își achiziționeze echipamente cu care putea derula experimente științifice. Marie Curie începe cercetările în domeniul radioactivității, la care se va alătura curând și soțul său, descoperind împreună noi elemente radioactive: poloniul și radiul. Pentru aceste cercetări primesc amândoi Premiul Nobel pentru Fizică în 1903, împreună cu Henri Becquerel.

Pe 19 aprilie 1906, Marie Curie primește o puternică lovitură din partea destinului. În timp ce se deplasa către o editură pentru a publica un manuscris, traversând o intersecție aglomerată, Pierre Curie este lovit de un atelaj greu și își pierde viața, la numai 46 de ani. Marie Curie va scrie o biografie în care evocă viața și activitatea soțului.

Descoperirea radioactivității aducea o nouă lumină în ceea ce se cunoștea până atunci despre atom. Marie Curie nu era interesată să descopere legile naturii și universale ale materiei, asemeni fizicianului, ci, asemeni, chimistului, s-a concentrat pe natura și structura lucrurilor. Cu toate acestea, abordarea sa în studiul radiației a constituit un punct de plecare pentru investigațiile asupra structurii atomului care vor fi inițiate în secolul XX. În comparație cu soția sa, Pierre Curie își desfășura activitatea cu prudență și logică, bazându-se pe deducție, în timp ce Marie se baza pe inducție. Astfel se poate spune că Pierre era fizicianul, iar Marie chimistul. Numai prin colaborarea a două firi aparent contrarii, dar complementare, s-ar fi putut ajunge la rezultate novatoare.

În 1897, Marie se decide ca tema ei de doctorat să se refere la studiul acestor radiațiilor. În acest scop, electrometrul construit de Pierre Curie se va dovedi de o reală utilitate. În timp ce lucra cu diferite componente care includeau uraniul, Marie a descoperit că toriul (ce fusese descoperit de Berzelius în 1829) emite unde radioactive chiar mai intense decât uraniul. La fel de intense erau și cele emise de pehblendă (forma metamictă a uraninitului), un minereu bogat în uraniu. Marie și-a dat seama că a descoperit un nou element chimic. Pierre Curie și-a suspendat cercetările proprii pentru a colabora cu Marie. În aprilie 1898, cei doi prezintă Academiei de Știință o teză privind radioactivitatea uraniului și a toriului. Deoarece nu erau membri ai Academiei, prezentarea descoperirii este realizată de către Gabriel Lippmann. Cei doi își continuă cercetările și ajung la concluzia că pehblenda conține două elemente responsabile de emisia unor puternice unde radioactive. În iulie 1898, ei reușesc să izoleze unul din aceste elemente și prezintă rezultatul Academiei de Științe. Acest nou element se va numi "poloniul", după numele țării de origine a

Mariei. Astfel, Marie Curie a demonstrat că misterioasa radiație este o proprietate atomică și denumește fenomenul "radioactivitate", iar elementele chimice cu această proprietate, "elemente radioactive".

Descoperirea radioactivității va avea un impact incomensurabil în lumea fizicii și mai ales a fizicii particulelor. S-a înțeles și mai bine structura atomului dovedindu-se că acesta poate fi descompus în particule elementare mai mici.

Lucrarea publicată de Marie Curie în 1903 referitoare la cercetările ei asupra radioactivității

Pe când cerceta diferite tipuri de minereu, Marie a descoperit unul care emitea o radiație mai puternică decât uraniul pur. Cu alte cuvinte, emisia radiațiilor nu era un domeniu exclusiv al uraniului, deci ar exista și alte elemente care pot emite radiații.

Soții Curie au raportat, pe data de 26 decembrie 1898, că un nou element diferit de poloniu a fost găsit de ei. Mai târziu, Marie Curie l-a izolat din uraninit, denumindu-l "radiu".

Dar, pentru a demonstra acest lucru, ei trebuie să continue cercetările și ajung la concluzia că au nevoie de cantități mari de peblendă. Reușesc să obțină o tonă de reziduuri de la o mină. Amândoi lucrează atât de intens, că nu părăsesc laboratorul nici pentru a lua masa. În plus, pe lângă grija pe care trebuie să o acorde fiicei lor, în anul 1900, Marie începe să predea cursuri de

fizică pentru a-și ajuta financiar familia. În 1901 s-a descoperit că radiul putea vindeca anumite afecțiuni dermatologice. Adevăratele rezultate apar în primăvara anului următor, 1902, când soții Curie reușesc să extragă 1 decigram de clorură de radiu pur dintr-o mare cantitate de peblendă.

În 1903, un industriaș american le solicită celor doi savanți să le cedeze drepturile de autor pentru metoda de purificare a radiului și primește răspuns favorabil din partea acestora.

În iunie 1903, Marie Curie primește titlul de doctor în științe din partea Universității din Paris pentru teza sa de doctorat privind cercetarea asupra radioactivității. În luna noiembrie a aceluiași an, Comitetul Nobel din Suedia decide să confere Mariei și lui Pierre Curie, dar și lui Henri Becquerel, Premiul Nobel pentru Fizică.

Faptul că o femeie de origine poloneză a primit o astfel de decorație a stârnit un puternic ecou. Însă participarea celor doi soți la ceremonia de decernare a fost amânată din cauza gradului ridicat de oboseală la care ajunseseră datorată muncii excesive, astfel că abia în anul următor cei doi se prezintă pentru a susține discursurile de primire a prestigioasei decorații.

În 1904, Pierre Curie devine profesor universitar la Universitatea din Paris, astfel că Marie este nevoită să continue singură munca de cercetare, dar și să se ocupe de familie, mai ales că în acel an se naștea Ève, a doua fetiță a cuplului. Decesul lui Pierre Curie, reprezintă o puternică lovitură pentru Marie. Trece peste acest eveniment nefericit și continuă munca, nu fără rezultate. Un document publicat de către Lord Kelvin susține că radiul nu era un element chimic, ci doar un compus al heliului și al plumbului. Aceasta o impulsionează pe Marie Curie să demonstreze că radiul este un element nou și începe să lucreze la izolarea radiului pur în locul unei simple cloruri de radiu, operație dificilă care necesita o deosebită îndemânare. Dificultatea provenea și din faptul că acesta există în natură în cantități mult mai mici decât ar putea pune în evidență un simplu instrument de măsură. Pentru detectarea radiului, Marie a utilizat electrometrul construit de către

soțul său. Acest nou instrument i-a permis să detecteze undele radioactive emise de raniu în aer. Pentru aceasta a utilizat metoda de distilare fracționată. Marie va topi ani întregi peblendă în recipiente special concepute pentru acest scop. Deoarece nu cunoștea temperatura de topire a raului, Marie va folosi procedeul încercare și eroare pentru a determina temperatura pe care trebuia să o utilizeze. De asemenea, exista posibilitatea ca cea mai mică neatenție în procesul cristalizării fracționate să compromită întreaga activitate de cercetare dusă până atunci. Din acest motiv, soții Curie au dedicat foarte puțin timp altor activități. Luau masa în grabă și se întorceau la recipientele cu minereu de uraniu, încălzit la temperaturi de sute de grade. Mai mult, laboratorul utilizat de soții Curie era localizat într-o zonă cu umiditate crescută și cu schimbări bruște de temperatură, nefiind cel mai bun loc pentru derularea unor cercetări atât de minuțioase. Cu toate acestea, Marie a afirmat ulterior că cei mai frumoși ani din viața sa au fost cei petrecuți în laboratorul său de cercetare.

După ani de experiențe obositoare, desfășurate aproape monoton, soții Curie reușesc să izoleze un decigram de clorură de raniu, o cantitate infime în raport cu volumul imens de minereu utilizat. La nici o lună după decesul lui Pierre, Mariei i se propune să preia atribuțiile acestuia la catedra Universității din Paris. În paralel, Marie Curie continuă munca de cercetare și, în 1910, după mulți ani de efort, reușește să izoleze raulul metalic. În anul următor, primește cel de-al doilea Premiu Nobel.

ANA ASLAN ȘI MITUL TINEREȚII VEȘNICE

Eleva SÂRBU MARIA , clasa IX A,
Școala :LICEUL MĂTĂSARI, MĂTĂSARI, GORJ
Profesor coordonator : Popescu Adriana

Ana Aslan (n. 1 ianuarie 1897, la Brăila – d. 20 mai 1988, la București) a fost medic român specialist în gerontologie, academician din 1974, director al Institutului Național de Geriatrie și Gerontologie (1958 - 1988).

A evidențiat importanța procainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă, aplicând-o pe scară largă în clinica de geriatrie, sub numele de Gerovital. Numeroase personalități internaționale au urmat tratament cu Gerovital: Josif Broz Tito, Charles de

Gaule, Hrusciov, J.F. Kennedy, Indira Gandhi, Marlene Dietrich, Konrad Adenauer, Charlie Chaplin, Kirk Douglas, Salvador Dali. Ana Aslan a inventat (în colaborare cu farmacistul Elena Polovrăgeanu) produsul geriatric Aslavital, brevetat și introdus în producția industrială în 1980.

Ana Aslan s-a născut la 1 ianuarie 1897, la Brăila, fiind cel mai mic dintre cei patru copii ai Sofiei Aslan și ai lui Mărgărit Aslan, ambii intelectuali de origine armeană[2]. Urmează cursurile Colegiului Romașcanu din Brăila. La 13 ani își pierde tatăl. Familia Aslan părăsește orașul natal și se mută la București. În 1915, Ana absolvă Școala Centrală din București. La 16 ani, visează să ajungă pilot și chiar zboară cu un mic aparat, tip Bristol - Coandă. În cele din urmă se decide să devină medic. Declară greva foamei pentru a înfrânge împotriva mamei și se înscrie la Facultatea de Medicină.

În timpul Primului Război Mondial, Ana Aslan a îngrijit soldații în spitalele militare din spatele frontului de la Iași. După întoarcerea la București, în anul 1919, ea a lucrat alături de marele neurolog Gheorghe Marinescu. Trei ani mai târziu, a absolvit Facultatea de Medicină. Este numită preparator la Clinica II din București, condusă de profesorul Daniel Danielopolu, care o îndrumă și în alcătuirea tezei de doctorat.

Urmează o activitate didactică și spitalicească la Filantropia, Institutul Clinico-Medical al Facultății de Medicină din București, Clinica Medicală din Timișoara, Spitalul CFR. Din 1949, devine șeful Secției de fiziologie a Institutului de Endocrinologie din București. Este punctul de plecare al carierei ei de gerontolog. Experimentează procaina în afecțiunile reumatice, în cazul unui student ținut la pat din cauza unei crize de artroză. Continuă cercetările într-un azil de bătrâni și evidențiază importanța procainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă. Obține rezultate remarcabile, care sunt comunicate Academiei Române.

Invenții

1952 - prepară vitamina H3 (Gerovital), produs geriatric brevetat în peste 30 de țări

1980 - a inventat, împreună cu farmacistă Elena Polovrăgeanu, Aslavital, produs geriatric.[3]:p. 40

Titluri

Membră a Academiei de Științe, din New York

Membră a Uniunii Mondiale de Medicină Profilactică și Igienă Socială

Membră de Onoare a Centrului European de Cercetări Medicale Aplicative

Membră în Consiliul de Conducere al Asociației Internaționale de Gerontologie

Membră a Societății Naționale de Gerontologie din Chile

Președintă a Societății Române de Gerontologie

Premii și distincții

1952 - Premiul internațional și medalia "Leon Bernard", prestigioasă distincție acordată de Organizația Mondială a Sănătății, pentru contribuția adusă la dezvoltarea gerontologiei și geriatriei Meritul Științific Cl. I (1967)[3]

Ordinul Meritul Sanitar clasa I (8 aprilie 1970) „pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății populației din țara noastră”. [4]

Titlul de Erou al Muncii Socialiste (4 mai 1971) „cu prilejul aniversării a 50 de ani de la constituirea Partidului Comunist Român, pentru merite deosebite în domeniul științei, artei și culturii” [4]

Medalia de aur „Secera și ciocanul” (4 mai 1971) „cu prilejul aniversării a 50 de ani de la constituirea Partidului Comunist Român, pentru merite deosebite în domeniul științei, artei și culturii” [4]

Merito della Republica, Italia

Cavaler al Ordinului Palmes académiques, Franța

Profesor Honoris Causa și Doctor emerit al Universității Bragança Paulista, din Brazilia

Bibliografie

- 1 Bogdan Găuș -Fiuri de armeni din România -Ed.Ararat 2008
- 2 Ecaterina Țarălungă, Enciclopedia identității românești. Personalități, Editura Litera, Chișinău, 2010
- 3 Decretul nr. 200 din 8 aprilie 1970 privind conferirea ordinului și medaliei Meritul Sanitar unor cadre medico-sanitare, text publicat în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România din 28 aprilie 1970.
- 4 Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 155 din 4 mai 1971 privind conferirea titlului de Erou al Muncii Socialiste, publicat în Buletinul Oficial, 6 mai 1971.

creație literară

SANCTUARY

Eleve Elena Sorina Bădăi, clasa IX B,
Școala :LICEUL MĂTĂSARI, MĂTĂSARI, GORJ
Profesor coordonator : Cățăgoi Laura Anca

I lay inert in this field of flowers
Thinking about the life to come,
the life beyond ... this day and age

I stand still in this field of flowers
Thinking about a greater painting of her
Cocooning deeper with my thoughts and flowers.

I ran hopeless in this dead field
I saw the dead flowers ,frozen
I hugged her in my warm heart

I am her in this field of flowers
Dancing and alive -yet the same thoughts
I welcome the same frozen faith to come.

Despre mama...

(în cadrul Cenaclului literar "Aurul negru", sub îndrumarea prof. Cățăgoi Laura Anca)

"Adevarata mamă nu este cea care-i dă viață copilului, ci bună creștere."

Unii copii folosesc cuvântul *mama* nu doar pentru a numi ființa care i-a dat viață, ci și pentru alte persoane importante din viața lor; poate să fie bunica, matusa sau doamna învățătoare. De aceea, de multe ori auzim că mamă nu este doar cea care dă naștere copilului, ci aceea care îl crește.

Există multe cazuri în lume în care copiii sunt abandonați în primele zile sau chiar ore din viața lor. Aceștia sunt uneori dați în grija unei persoane dispuse să îi iubească, să îi educe și care, ulterior, să le devină mamă. Un copil care la naștere a fost abandonat va spune că mama lui nu este ființa care i-a dat naștere ci ființa care îi dă să mănânce, care îl spală, îl învață care e drumul corect în viață, ființa care îl iubește cu adevărat.

Rolul mamei în familie este să își îngrijească copilul din orice punct de vedere și să-l iubească exact așa cum ar trebui. Aceasta este capul familiei, care îi înveselește pe toți membrii acesteia cu modul ei de a fi.

Ea se ocupa de treburile casei deoarece are abilități de gospodină, de prepararea celor mai bune mâncăruri deoarece are abilitati de bucatar care de fiecare data cand gateste ne incalzeste inimile.Cand avem o mama, acasă poate fi cel mai bun restaurant,cel mai frumos basm si peste toate acasa poate fi locul unde ne simtim iubiti. Ea este persoana care si-ar da sufletul pentru copilul ei,fiinta care nu ne-am putea imagina viata fara prezenta ei si peste toate ea este MAMA.

(Copaci Gabriel, clasa a VII-a A, Liceul Mătășari)

"Viața nu vine cu manual, vine cu o mamă. Iubirea unei mame e unică, grija, atenția și sacrificiul ei.

Să fii o mamă înseamnă să afli despre puterile pe care nu știai că le ai și să te lupți cu frici de care nu știai că există. Mama înseamnă tot, ea este stâlpul casei. Dragostea pe care ne-o oferă este combustibilul necesar să poți trăii și să poți face imposibilul .

Dacă ai o mamă ai totul! Uneori poate fii mai dura, alteori să fie cea mai buna din toate punctele de vedere. Atunci când te superi, ea ar face orice să te împace și să te facă să înțelegi ca viața fără ea nu ar exista. Dacă mama ta nu ar fi, tu ca și copil ți-ai pierde jumătate din puteri . Puterea de a iubi , de a înțelege,

Mama este persoana de prețuit toată viața !"

(Daria Stăniloiu clasa a VII-a A, Liceul Mătășari)

"Mama te învață primii pași în viață. Ea este acea persoană pe care te poți baza oricând și poți avea încredere de fiecare dată când ai o problemă. Este omul care îți vrea doar binele și îți este ca un prieten de suflet. Mama este ajutorul tău în viață,căci dacă ea n-ar fi ,drumul vieții tale ar fii ca o povară,nu ai avea niciun ajutor .Cu ajutorul mamei înveți să faci diferența dintre bine și rău,fie că e mai blândă sau nu .

Mama este femeia care îți oferă tot ce poate mai bun pentru a te ajuta să ajungi cineva în viață. Te învață să-ți gătești, să speli, să calci, să ai grijă de tine și să nu depinzi de nimeni. Oricâte probleme aș avea, mama este singura care ar fi lângă mine indiferent de situație.”

(Bianca Strinu, clasa a VII-a A, Liceul Mătășari)

”Mama înseamnă persoana care influențează copilului cele mai bune moduri prin care el poate să crească. Ea pentru mine este ca o rază de soare care îmi luminează viața, cu ochii ei caprii ca boabele de cafea și parul ei creț și negru ca noaptea, obrații roșiatici. Îmi oferă bunătate, tandrețe, dragostea ei maternă. Mama este ca un diamant strălucitor. O iubesc foarte mult și o apreciez. Fără ea aș fi mult mai sensibilă și nu m-aș descurca mai târziu în societate pentru că ea mă pregătește psihic și emoțional. Pe scurt mama este un înger păzitor.”

(Trăsnea Marisa, clasa a VII-a A, Liceul Mătășari)

ȘTIATI CĂ ... ?

(în cadrul Cenaclului literar ”Aurul negru”, sub îndrumarea prof. Cățăgoi Laura Anca)

Dinozaurii sunt strămoșii pasărilor din zilele noastre

Ciortan Patricia,
clasa a VIII-a B, Liceul Mătășari

A existat o specie numită Archaeopteryx asemănătoare unui cocos. Dinozaurii au existat în Mezozoic, era care a durat între acum 248 de milioane de ani și acum 65 de milioane de ani. Despre dinozauri se știe că erau acoperiți cu solzi, dar nu se poate preciza cu siguranță culoarea pielii lor. Nu există dovezi că dinozaurii au fost verzi sau maro, sau orice altă culoare. Pur și simplu nu se știe.

A existat o mare diversitate de dinozauri, unii cu sânge cald alții cu sânge rece, unii ierbivori alții carnivori, unii blânzi alții agresivi, cu două sau cu patru picioare, de la marimi uriașe, de 20-30 metri lungime, la dimensiunile unui câine. Primii dinozauri au fost mici și se numeau Herrerasaurus.

Marele anatomist Richard Owen le-a dat numele de Dinosauria (din grecește, "reptile teribile"). Folosind dovezi fosile, paleontologii au identificat peste 500 de genuri distincte și peste 1.000 de specii diferite de dinozauri non-aviari. Dinozaurii sunt reprezentați pe toate continente de ambele specii existente (păsări) și de resturile fosile. În prima jumătate a secolului XX, înainte ca păsările să fie recunoscute ca fiind dinozauri, majoritatea comunității științifice credea că dinozaurii au fost lenți și cu sânge rece. Majoritatea cercetărilor efectuate încă din anii 1970 au indicat însă că toți dinozaurii erau animale active cu metabolizări ridicate și numeroase adaptări pentru interacțiunea socială. Dovezile sugerează că ouarea și construirea cuiburilor sunt trăsături adiționale împărtășite de toți dinozaurii, aviari și non-aviari.

În timp ce dinozaurii erau bipezi ancestrali, multe grupuri dispărute au inclus specii cvadrupe, iar unele erau capabile să treacă de la o poziție la alta. Structurile osoase, cum ar fi coarnele sau creștăturile, sunt comune tuturor grupurilor de dinozauri, iar unele grupuri dispărute au dezvoltat modificări scheletice cum ar fi armura osoasă și spini. În timp ce linia de dinozauri moderni, cei care au reușit să supraviețuiască (păsările), sunt în general, mici din cauza constrângerilor de zbor, mulți dinozauri preistorici (non-aviari și aviari) au avut un corp mare - cei mai mari dinozauri sauropod sunt estimați că au atins lungimi de 39,7 metri [13] și înălțimi de 18 metri fiind cele mai mari animale de uscat ale tuturor timpurilor. Totuși, ideea că dinozaurii non-aviari erau toți giganti este o concepție greșită, plecată de la ideea că oasele mari sunt mai susceptibile să dureze până când sunt fosilizate. Mulți dinozauri erau destul de mici: *Xixianykus*, de exemplu, avea o lungime de aproximativ 50 cm.

Dovezile actuale sugerează că mărimea medie a dinozaurilor a variat de-a lungul perioadelor Triasic, Jurassic și Cretacic. Dinozaurii predători teropod, care ocupau cea mai mare parte a carnivorelor terestre din Mezozoic, se încadrau cel mai adesea în categoria 100-1000 kg, atunci când sunt sortați după greutatea estimată în categorii bazate pe ordin de mărime, în timp ce mamiferele predătoare carnivore recente se încadrează în categoria 10-100 kg. Masa corporală a dinozaurului mezozoic este cuprinsă între 1-10 tone. Aceasta contrastează puternic cu mărimea medie a mamiferelor din Cenozoic,

estimată de Muzeul Național de Istorie Naturală din Statele Unite, ca fiind între 2-5 kg. Multe păsări moderne sunt foarte sociale, adesea trăind în stoluri. Există un consens general asupra faptului că unele comportamente comune la păsări, precum și la crocodili, au fost, de asemenea, comune printre grupurile de dinozauri dispărute. Interpretări ale comportamentului dinozaurilor se bazează în general pe poziția scheletului și a habitatului, simularea computerizată a biomecanicii lor și compararea cu animale moderne de nișă ecologică similară. Multe ipoteze despre comportamentul dinozaurilor sunt doar speculative, dar unele găsesc acordul majorității cercetătorilor.

Penele sunt una dintre caracteristicile cele mai recunoscute ale păsărilor moderne și o trăsătură comună cu toate celelalte grupuri de dinozauri. Bazându-se pe distribuția actuală a

dovezilor fosile, se pare că penele erau o trăsătură a lor ancestrală, deși una care s-ar fi putut pierde selectiv la unele specii. Dovezi fosile directe de pene sau de structuri asemănătoare cu penele au fost descoperite la o gamă diversă de specii în multe grupuri de dinozauri non-aviari, atât în rândul sauriscienilor cât și al ornitiscienilor. Dovezi pentru pene adevărate, asemănătoare cu cele ale păsărilor moderne, au fost găsite numai în subgrupul teropod Maniraptora, care include: oviraptorozauri, troodontide, dromaeosauride și păsări. Structuri tip-pene cunoscute sub denumirea de pycnofibre au fost găsite, de asemenea, la pterosauri. Deoarece penele sunt adesea asociate cu păsările, dinozaurii cu pene sunt adesea descriși ca o verigă lipsă între păsări și dinozauri. Trăsături multiple ale scheletului, comune între cele două grupuri, reprezintă o altă linie importantă de dovezi pentru paleontologi. Zone ale scheletului cu asemănări importante includ gâtul, pubisul, oasele carpului, braț și centura pectorală, furcula (os) și osul de la piept. Comparând scheletul păsărilor și al dinozaurilor prin analiza cladistică se întărește această legătură.

Poporul dac a fost foarte bogat.

Brînzan Renato Constantin,
clasa a VIII-a B, Liceul Mătășari

După ce Traian a cucerit Sarmizegetusa, în urma vestitului război dintre daci și romani din 105-106, a găsit comoara lui Decebal cu ajutorul unui anume Bicilis, după cum apare în istoriografie într-un singur izvor, în "Istoria Romană" a lui Dio Cassius, fără ca vreun alt izvor istoric să confirme sau să infirme povestirea acestuia: "Fără descoperite și comorile lui Decebal, deși se aflau ascunse sub râul Sargetia, din apropierea capitalei sale. Căci [Decebal] abătuse râul cu ajutorul unor prizonieri și săpase acolo o groapă. Pusese în ea o

mulțime de argint și de aur, precum și alte lucruri foarte prețioase - mai ales dintre cele care suportau umezeala -, așezase peste ele pietre și îngrămădisise pământ, iar după aceea aduse râul din nou în albia lui. Tot cu oamenii aceia [Decebal] pusese în siguranță, în niște peșteri, veștminte și alte lucruri la fel. După ce făcu toate acestea, îi măcelări, ca să nu dea nimic pe față. Dar Bicilis, un tovarăș al său care cunoștea cele întâmplate, fu luat prizonier și dădu în vileag toate acestea." (LXVIII, 14.1 4. și 5, în rezumatul lui Xiphilinus).

După cum arată atât autorii antici cât și istoricii moderni, comoara dacică găsită în râul Sargetia, care se presupune că ar fi râul Strei, compusă din obiecte de aur și argint, podoabe, obiecte de cult și alte însemne regale era uriașă, deoarece a contribuit la redresarea economică a

Imperiului roman, pe care Traian îl preluase în decadență de la tatăl său adoptiv, Nerva. În cinstea acestei victorii, serbările de la Roma au ținut timp de 123 de zile, timp în care luptă aproximativ 10 mii de gladiatori, după cum scrie Dio Cassius, apoi Traian a dat ordin să se ridice „Columna lui Traian”, monument inaugurat în anul 113, care să amintească de izbânda sa împotriva dacilor.

Istoricului Jerome Carcopino menționează în lucrarea sa „Puncte de vedere asupra imperialismului roman” că comoara lui Decebal ar fi fost compusă din 165.000 de mii de kilograme de aur curat și 331.000 de mii de kilograme de argint, plus straiete scumpe ascunse de Decebal în peșteră, după cum spune Dio Cassius. Trebuie menționat că acest lucru nu i-a mulțumit pe romani, care au extras în continuare aur din Apuseni pe care l-a dus ani la rând la Roma.

Bibliografie:

”Documente străine despre români”, Direcția generală a arhivelor statului din Republica Socialistă România, București, 1979